

ЗМІСТ
Засідання перше, ранкове
(Вівторок, 5 вересня 2017 року)

Відкриття сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання	...3
Виступ Голови Верховної Ради України Парубія А.В.	...4
Вітальне слово Прем'єр-міністра України Гройсмана В.Б.	...8
Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...10
Заяви фракцій і груп:	
«Народний фронт» і Радикальної партії Олега Ляшка	...22
«Об'єднання «Самопоміч» і «Батьківщина»	...23
«Блок Петра Порошенка» і «Воля народу»	...36
Затвердження тижневого порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України на 5-8 вересня 2017 року	...25

Голосування про включення до порядку денного та розгляд проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» ...36,44

Прийняття за основу проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо тимчасових дозволів на мовлення в зоні проведення антитерористичної операції та прикордонних районах України» ...37

Розгляд проекту Закону «Про освіту» ...47

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
5 вересня 2017 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу заходити до залу, займати робочі місця. Колеги, сідайте, почувайтеся, як вдома.

Доброго ранку, шановні народні депутати, запрошені та гості Верховної Ради! Прошу народних депутатів підготуватися до реєстрації. Прошу народних депутатів зареєструватися.

У залі зареєструвалися 375 народних депутатів.

Шановні народні депутати та гості Верховної Ради України! На засіданні Верховної Ради України присутні Прем'єр-міністр України Володимир Борисович Гройсман та члени уряду. Привітаймо їх (*Оплески*). Присутні також керівники центральних органів виконавчої влади, керівники судової гілки влади, посадові особи, яких Верховна Рада України обирає, призначає і надає згоду на призначення на посаду, представники громадських організацій і засобів масової інформації, глави дипломатичних представництв іноземних держав та інші офіційні особи.

Відповідно до статті 83 Конституції України сьому сесію Верховної Ради України восьмого скликання оголошую відкритою.

(Лунає Державний Гімн України).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошую відкритим.

Веде засідання перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги народні депутати, шановні гості Верховної Ради України! До слова запрошується Голова

Верховної Ради України Андрій Парубій. Просимо вас, Андрію Володимировичу, до слова (*Оплески*).

ПАРУБІЙ А.В. Дорогий український народе! Шановні народні депутати! Шановний Прем'єр-міністре України! Шановні члени уряду! Шановні гості! «Не чіпатися того, що ділить і роз'єднує поодинокі частини української землі, а пильнувати того, що лучить і єднає їх до купи, і се зміцнювати і розвивати мусимо... Єднатися, концентруватися, а не ділитися, не розбігатися – се повинно бути у всім нашим гаслом» – ці слова Михайло Грушевський написав до українців ще 1907 року. За 10 років він очолить Українську Центральну Раду і вже промовить ці слова до членів першого українського парламенту.

Через 100 років гасло Грушевського «Єднатися, концентруватися, а не ділитися» для нас усіх є актуальним. Єдність – це заорука успіху. Єдність усіх народних депутатів навколо ідеї утвердження Української державності – це заорука нашої перемоги.

Щиро вітаю всіх колег з відкриттям сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання (*Оплески*).

Дуже часто, виступаючи з цієї трибуни, я закликаю вивчати українську історію, особливо історію українського парламентаризму, річницю якого ми відзначали цього року в цій залі. Якщо запитати, які головні рішення приймала Центральна Рада України, яка започаткувала свою діяльність 100 років тому, багато хто назве в першу чергу чотири універсали. Але мало хто знає про те, що Центральна Рада у період, коли теж тривала російська агресія, приймала важливі, фундаментальні реформи – це і адміністративна реформа, і військова реформа, коли фактично була створена українська армія, і грошова реформа, усі пам'ятають і знають про гривні, які створив Нарбут, закон про восьмигодинний робочий день, закон про державну символіку та багато інших. Були вирішені сотні питань державного будівництва. Зокрема, 10 грудня 2017 року був напрацьований проект Конституції Української Народної Республіки. За лічені місяці Центральна Рада зробила те, що інші держави творили десятиліттями, а то й століттями, і це притому, що Україна сотні років була позбавлена державності.

Та, на жаль, всі ці рішення Центральної Ради залишилися деклараціями, адже вже 21 грудня 2017 року російські окупанти перейшли український кордон і розпочали наступ на столицю молодої

Української Народної Республіки – місто Київ. На жаль, багато тогочасних лідерів свої вузькопартійні інтереси вважали вищими, аніж незалежна Українська держава. Внутрішні чвари, заколоти, більшовицька популістична пропаганда, постійні заклики до бунту зводили багато зусиль українців на манівці, і у підсумку державу було втрачено.

Жодна реформа не варта нічого, жоден закон не вартий нічого, якщо ми з вами не захистимо Українську державу. Тому пріоритетом № 1 для українського парламенту на цю сесію мають залишатися національна безпека і оборона – це наш головний пріоритет. Це збереження нашої державності, збереження України, адже незалежність і власна держава – це єдина гарантія безпеки всього народу. Втрата нашої державності у 20-х роках ХХ століття призвела до найбільшої трагедії – до жахливого Голодомору і мільйонів жертв.

Сьогодні, коли українські воїни зламали плани Путіна і, жертвуючи собою, зупинили агресора в межах кількох районів Донецької і Луганської областей, у нас є всі можливості захистити і утвердити незалежність України.

Вже минуло два з половиною роки нашої роботи, за цей час ухвалено дуже багато важливих, а інколи навіть історичних рішень. Але ця осінь, на моє переконання, буде для нас особливою, ми матимемо історичний шанс для звершення цілого ряду реформ, які були нами започатковані на попередніх сесіях, напрацьовані в комітетах, які пройшли суспільне обговорення з громадським експертним середовищем. Я хотів би назвати ті головні пріоритетні реформи, які, на моє переконання, ми маємо розглянути цієї осені.

Перш за все – це освітня реформа. Проектом Закону «Про освіту» пропонується запровадити концепцію нової школи в Україні, коли діти не зазубрюватимуть дати та факти, а розвиватимуть необхідні компетентності для подальшого професійного розвитку, вчитимуться критично та системно мислити.

Законопроектом висуваються нові вимоги та стимули для вчителя, які дадуть йому змогу володіти сучасними методиками викладання і реалізовувати педагогіку партнерства. Проектом передбачається фінансова мотивація педагогів займатися саморозвитком та підвищувати майстерність, це нарешті заслужено підвищить статус професії шкільного вчителя.

Реформою запроваджується нова система управління, школи отримають більшу автономію та зможуть самі вирішувати, який навчальний план запропонувати учням, розвиватиметься інклюзивна освіта, діти з особливими потребами отримуватимуть якісну, повноцінну освіту.

І дуже символічно, що ми сьогодні розпочинаємо нашу роботу, власне, з проекту Закону «Про освіту». Я переконаний, що ми зможемо гідно і відповідально обговорити і прийняти рішення щодо цього законопроекту.

Наступна – судова реформа. Напевно, в Україні не знайдеться людини, яка не зіткнулася б із несправедливістю в українських судах. Ми проводимо антикорупційні реформи, створюємо антикорупційні органи, але дуже часто їхні зусилля розбиваються, немов хвилі об камінь, у сучасних українських судах, тому ми маємо завершити судову реформу. Це запорука того, що решта реформ теж будуть завершені.

Пенсійна реформа. У суспільстві назріла потреба переглянути пенсії, які не змінювалися вже п'ять років. Як передбачає Закон «Про Державний бюджет України на 2017 рік», мінімальну пенсію буде збільшено до 1373 гривень. Ці два кроки дадуть змогу вже цього року підвищити пенсійні виплати майже 9 мільйонам українців.

Реформа передбачає щорічний перерахунок пенсій залежно від зростання зарплати та інфляції. Це дозволить підвищувати пенсії тоді, коли це економічно обґрунтований крок.

Реформою буде встановлено справедливі, однакові для всіх умови призначення пенсій. Завдяки реформі буде ліквідовано дефіцит Пенсійного фонду. Це означає, що у фонду з'являться можливості інвестувати у підвищення пенсій, а відтак і в якість життя українських пенсіонерів.

Нарешті, медична реформа. На жаль, ми всі усвідомлюємо, що сьогоднішня система охорони здоров'я працює не так як слід, вона фізично і морально застаріла, її необхідно негайно перезавантажувати. Законопроект щодо медичної реформи допоможе оптимізувати витрати на медичну галузь в Україні, громадянин сам зможе обирати, де йому лікуватися і куди підуть його кошти.

Лікарі отримають гідну оплату праці, яка залежатиме від результату – кількості пацієнтів, яким надано медичну допомогу.

Буде встановлено державний гарантований пакет послуг та ліків, вартість яких повністю покриватиметься за рахунок бюджетних коштів. Ці послуги та ліки громадяни, дійсно, отримуватимуть безкоштовно. Бюджетні кошти, що виділяються щорічно на медицину, будуть використовуватися ефективніше, а громадяни отримають якісну медичну допомогу.

Хочу також зазначити, що цієї осені перед нами стоїть завдання щодо кадрових призначень. Зокрема, на цій сесії, я сподіваюся і переконаний, ми зможемо вирішити питання Рахункової палати, омбудсмена, Центральної виборчої комісії. Це ті питання, які ми заборгували і не маємо права відкладати.

Звичайно, серед пріоритетів цієї сесії, як завжди восени, – ухвалення Державного бюджету України на наступний рік. Я переконаний, що ми спільно з урядом, як і минулого року, зможемо пройти всі етапи обговорення в комітетах, у фракціях, для того щоб вийти на зважений документ, який буде підтриманий у цьому залі.

Хочу окремо згадати про українських воїнів на передовій. Ми повинні завжди пам'ятати про них – про тих, хто в окопах, бліндажах, на снайперських позиціях, на «нулі», на першій лінії, в наметах, казармах, гарнізонах, у місцях розташування підрозділів другої і третьої ліній. В АТО військову службу несуть десятки тисяч українців, завдяки їм країна може мирно жити і працювати. Це молоді, не раз просто юні хлопці і дівчата та зрілі, реалізовані в житті чоловіки і жінки, чийсь батьки і матері. Борони їх всіх, Боже, нехай кулі оминають! Вони там теж працюють і живуть там же, на робочому місці, тому що їхня праця особлива, це ратна праця – наші бійці тримають фронт, відбивають атаки ворога, нейтралізують ворожі ДРГ. Таку місію доручила їм Україна, і вони виконують її віддано і якісно, з високою відповідальністю за доручену справу, мужньо, з повною самопожертвою і без жодного пафосу. І щодня ця робота – біля тонкої, як лезо, межі з вічністю.

Напевно, ніхто не сумнівається, що наші офіцери та солдати своєю роботою і почуттям обов'язку відповідають важливості, складності та масштабам завдань, виконувати які їм доручила Україна. І нам треба поставити запитання, кожному з нас: чи ми своєю роботою відповідаємо тим завданням, які стоять перед нами? Чи тут, на

внутрішньому фронті, ми завжди маємо стільки ж відповідальності і беззастережної відданості державі, як наші хлопці на передовій?

Сьогодні, зайшовши до українського парламенту, ви одразу побачили головний прапор України – Прапор незалежності. Цей прапор 26 років тому був внесений до залу Верховної Ради України прямо з мітингу, що відбувався біля стін парламенту. Відтепер Прапор незалежності – наша національна святиня – займає гідне місце у почесному порталі центрального холу українського парламенту, і це назавжди.

Товариство, перефразовуючи заклик голови першого у новітній історії українського парламенту Михайла Грушевського, скажу: у справі розбудови європейської України, де громадяни житимуть вільно та гідно, єднаймося, концентруймо сили, а не ділімося за партійною ознакою, не розбігаймося перед складними державними викликами та проблемами. Українці розраховують на чесну працю кожного з нас. Працюймо відповідально і гідно і будемо достойними висоти тих завдань, які поставила перед нами Україна.

З Богом! До праці! Слава Україні! *(Оплески)*.

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо, шановний пане Голово.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До слова запрошується Прем'єр-міністр України Володимир Борисович Гройсман *(Оплески)*.

ГРОЙСМАН В.Б., Прем'єр-міністр України. Вельмишановний пане Голово Верховної Ради України! Шановна президіє! Вельмишановні колеги народні депутати! Маю честь звернутися до вас з цієї високої трибуни з нагоди початку нової сесії.

Нова сесія – це можливості. Особливо якщо ми розуміємо, що за багато років незалежності українські громадяни не раз відчували розчарування від пустих і порожніх обіцянок політиків, коли ті виходили до українських громадян і казали: «Завтра нарешті ви будете жити краще», – але потім проходили вибори, а життя ставало дедалі

гіршим. Саме від нас – від Президента України, парламенту та уряду – залежить, як житиме український громадянин сьогодні і завтра.

За ці непрості три роки після Революції Гідності ми змогли стабілізувати ситуацію і маємо невеличкі паростки економічного зростання. Проте цього недостатньо для того, щоб віддати українцям належне: належну якість життя, належну заробітну плату, можливості отримувати якісну освіту і охорону здоров'я. Наш обов'язок – здійснити зміни, на які українці очікують десятиліттями.

Звісно, є й ті, які кажуть: ні, все пропало, Україна безнадійна, і нічого не зміниться. Але я вважаю, що ці люди мають залишитися на узбіччі розвитку нашої країни. Ми маємо віддати шану кожному українському громадянину, який своїм сумлінням і терпінням кожного дня робить Україну кращою.

Я хотів би скористатися цією можливістю і закликати всіх нас об'єднатися для прийняття конкретних рішень. Можливо, сьогодні ми найближче до того, щоб прийняти правильні рішення, які дадуть можливість людям отримати якісну пенсію, якісну освіту, якісну охорону здоров'я, отримати, врешті-решт, доступ до якісного і справедливого правосуддя.

Цей парламент пропрацював три роки. Я мав честь працювати з вами, сьогодні працюю на посаді Прем'єр-міністра і добре знаю багатьох у цій залі. Я знаю, що ви прийшли сюди не руйнувати, а створювати. Я знаю, що ви хочете залишитися в історії України як люди, дотичні до нашого спільного успіху. Але є й ті, які хочуть руйнувати, які хочуть і далі скидати країну в прірву випробувань та розчарувань. І я хочу сьогодні з цієї високої трибуни сказати одне: я буду боротися за цей успіх. І хотів би, щоб ми боролися разом – коаліція і опозиція, позафракційні народні депутати і всі ті, які серцем вболівають за Україну і розуміють, що саме від нас у цей історичний період залежить, яким буде українське завтра. Я глибоко переконаний, що наші рішення, які дорівнюють 226, наблизять успіх, який відчує кожен громадянин України.

Я прошу вас і закликаю всіх нас об'єднатися, спільно здійснити ці зміни, припинити займатися постійними чварами. Ми з вами маємо шанс зробити Україну успішною. І я хочу закликати кожного з вас: давайте об'єднаємося і, врешті-решт, прийнемо всі необхідні рішення,

які дадуть можливість Україні стати країною успішних людей. Слава Україні!

Сподіваюся на нашу перемогу і вірю в неї. Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо Прем'єр-міністру, уряду та всім, хто взяв участь у відкритті сьомої сесії Верховної Ради України.

Хочу також повідомити, що сьогодні день народження нашого колеги Сергія Владиславовича Соболева. Давайте привітаємо пана Сергія з днем народження (*Оплески*).

Нагадую, що відповідно до статті 25 Регламенту у вівторок ми маємо 30 хвилин для виступів уповноважених представників депутатських фракцій та груп з внесенням пропозицій, оголошенням заяв і повідомлень. Прошу представників фракцій записатися на виступи.

Дякую ще раз усім, хто прибув на відкриття нашої сесії. Ще раз дякую уряду. Сподіваюся, що міністри, особливо профільні, будуть з нами працювати протягом дня.

Прошу провести запис.

До слова запрошується Москаленко Ярослав Миколайович від групи «Воля народу». Будь ласка, пане Ярославе.

Я прошу всіх зайняти робочі місця і виявляти більше уваги та поваги один до одного.

МОСКАЛЕНКО Я.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (одномандатний виборчий округ № 96, Київська область, самовисуванець). Шановний пане Голово! Дорогі колеги! Любий український народе! Сьогодні ми, український парламент, визначимо шлях розвитку країни на десятиліття вперед. Саме від нашого спільного голосування залежатиме, чи ми відродимо українську націю, чи залишимо все як є, в руїні.

Я хочу звернути увагу на найпотужнішу і водночас найбільш недооцінену армію, яка є в Україні, – це армія освітян. Руїна, яку ми маємо на сьогодні, – не в занедбаних приміщеннях шкіл чи у відсутності підручників, руїна – у ставленні до основи школи, до вчителя.

І хоч нині прийнято негативно говорити про період впритул до незалежності, мотивація для вчителів тоді існувала, і кістяк педагогів, які працюють сьогодні, виховані саме в ті часи.

Ставлення держави до вчителя – це державна політика, яка свідчить або про силу держави, або про її слабкість. Хтозна, чи допустили б ми ту злощасну війну, якби ще 25 років тому інакше ставилися до школи. Держава відкинула вчителя на нижню сходинку соціальної драбини, зробила його жебраком.

Ми добре знаємо, чим живе наша школа, і не лише як посадовці – серед нас є вчителі, є депутати, які закінчували школу в часи незалежності. Чи мені вам розказувати, що все матеріально-технічне забезпечення сьогодні на батьках (підручники, парти, ремонти, заміна вікон, дахів, шкільне приладдя), що вчитель, як український доброволець у 2014 році – без бронжилета і в самих капцях, що вся позашкільна освіта у нас тримається на батьках, тренерах і добрій волі меценатів. Держава самоусунулася, лише користуючись лаврами переможців, не вклавши у ці перемоги жодної копійки.

Подивіться на нашу професійно-технічну освіту, яку гвалтують котрий рік поспіль, обрізавши будь-яке фінансування. А випускники наших вишів тільки й мріють, як чкурнути кудись за кордон. Вони не цінують своєї Батьківщини, тому що держава ніколи не цінувала їх. І це не тільки технічні, а й виробничі професії. Польща за рахунок українців повністю перекрила негативні наслідки відпливу своїх громадян до країн Західної Європи.

Влада має повернутися до освітян обличчям. Від нашого рішення залежить питання історичного виживання нації. Тому ми маємо повернути увагу держави до праці педагога, на ділі змінивши ставлення до всієї галузі. Це стосується не лише проекту нового Закону «Про освіту», а й закладення реальних коштів у державному бюджеті на наступний рік. Ми маємо стимулювати прихід молоді на роботу в освітню галузь, показати їй реальну перспективу.

Шановні колеги, не згаймо історичний шанс, який ми маємо сьогодні, підтримаймо реформу, підтримаймо наших педагогів, підтримаймо майбутнє України! І не забувайте істину, сказану ще...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте 30 секунд.

МОСКАЛЕНКО Я.М. Не забувайте істину, сказану ще Уїнстоном Черчиллем: «Шкільні вчителі володіють владою, про яку прем'єр-міністри можуть тільки мріяти». Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від «Опозиційного блоку» слово надається Юрію Бойкові, співголови фракції.

БОЙКО Ю.А., член Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановний пане Голово! Шановні народні депутати! Парламент не збирався півтора місяця, за цей час кризові явища в усіх напрямках тільки посилюються: триває зубожіння людей, щодня нагнітається військова істерія – все це на тлі зростання цін, тарифів і зниження доходів населення. З початку року зовнішньоторговельний баланс впав на 2,2 мільярда доларів, і це ознака того, що курс національної валюти підтримується штучно.

План робочого тижня парламенту знову порожній. Уряд імітує бурхливу діяльність і анонсує якісь перезавантаження. Ми вимагаємо від уряду представити парламенту програму роботи і наполягаємо на ухваленні пакета законів щодо виходу з кризової ситуації по всіх напрямках. Заявлені урядом реформи – земельна, пенсійна, освітня – не є реформами по суті та остаточно доб'ють людей. Медична взагалі докорінно суперечить статті 49 Конституції України.

До реформ потрібно ретельно готуватися і вміти прораховувати наслідки. «Феєричні» результати попередніх реформ українці вже відчули повною мірою. Щоденна стрілянина на вулицях, вбивства, грабежі і насильство – це наслідок поліцейської реформи. Зростання тарифів і повне розбалансування всієї енергосистеми – сумнівний успіх реформаторів в енергетиці. Рекордне падіння ВВП, згортання реального сектору економіки і крах фінансової системи – досягнення економічних реформаторів і їхніх кураторів з МВФ.

Ми вимагаємо припинити брехати населенню і називати реформами боротьбу за фінансові потоки. Кожна із заявлених реформ

приведе до зубожіння людей, позбавить їх освіти і медичного забезпечення, а обробляти доведеться чужу землю у власній державі.

Що стосується врегулювання на сході країни, ми вимагаємо проголосувати політичну частину Мінських угод з відтермінуванням строку введення в дію до виконання зобов'язань іншою стороною. Таким чином Україна посилить власну переговорну позицію, виконавши свою частину домовленостей. Ще ніхто не бачив тексту проекту закону про реінтеграцію, а провладні фракції вже агітують за його прийняття. Ми підтримаємо проект закону тільки в тому разі, якщо він сприятиме відновленню миру, а не загостренню конфлікту на сході.

І на завершення. Вважаємо, що щоденне зіштовхування українців лобами і розпалювання ворожнечі може привести до розколу країни. Тільки вороги держави сприяють засиллю ненависті, поділяють людей за мовою, релігією і територіальним принципом. Вважаємо, що зараз усі сили необхідно кинути на об'єднання країни і людей. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Блоку Петра Порошенка» до слова запрошується голова фракції Артур Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний Андрію Володимировичу! Шановні колеги! Верховна Рада восьмого скликання починає один з найвідповідальніших етапів роботи своєї каденції. За час цього скликання ми пройшли довгий шлях змін. Українську армію відроджено, і тепер вона не лише гордість нації, а й одна з найбільш потужних армій світу. Попри війну, вдалося істотно підвищити мінімальну заробітну плату, збільшити грошове забезпечення військових, вчителів, лікарів. Попри анексію великої частини території та збройну агресію, завдяки зусиллям Президента України, парламенту, наших дипломатів вдалося досягти безвізового режиму та повноцінної дії Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Ці факти, вкупі з потужними санкціями Заходу проти Росії як агресора, доводять беззаперечну підтримку України всіма демократичними країнами світу. І сьогодні парламент повинен підкріплювати

подальшими реформами цей шлях, бо зупинка чи уповільнення реформ є не меншою загрозою, ніж воєнна агресія.

Я хотів би ще раз звернутися до всіх народних депутатів. Жодна фракція, жоден народний депутат не має права перебувати в опозиції до України, бо всі ми несемо велику відповідальність перед українським народом.

Найперше мова йде про реформування судової системи та створення чесних, прозорих судів, які захищатимуть закон, матимуть повагу і довіру українського суспільства. Без прозорості судової системи неможливо втілити в Україні більшість стандартів ЄС, безперешкодно залучати іноземні інвестиції, розвивати економіку та промисловість.

Сьогодні Україна також може отримати модернізовану систему освіти, яка забезпечить нові принципи навчання, дасть можливість здобувати якісну освіту підростаючим поколінням.

Надзвичайно важливою для українського суспільства є пенсійна реформа, яка націлена на створення справедливої системи нарахування пенсій.

Реформу охорони здоров'я слід вважати однією з найважливіших для держави, з особливою увагою на сільській медицині.

Депутати повинні постійно пам'ятати, що в країні триває збройна агресія Кремля, тому питання обороноздатності повинні розглядатися і прийматися під куполом без зволікань.

Ще одне надважливе питання. Фракція партії «Блок Петра Порошенка» звернулася до уряду з вимогою заснувати міністерство у справах ветеранів, яке має очолювати ветеран, що значно підвищить якість турботи про долю ветеранів у нашій країні. Просимо всіх колег підтримати нашу ініціативу.

У країні вже настали незворотні зміни, але ми не маємо жодного права уповільнювати темп реформ. На парламент покладено величезну відповідальність за майбутнє нашої країни, тому фракція партії «Блок Петра Порошенка» закликає всіх до ефективної роботи протягом сьомої сесії Верховної Ради України. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від Радикальної партії до слова запрошується Олег Валерійович Ляшко. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Наша команда підтримує заклик Прем'єр-міністра Гройсмана об'єднуватися. Але, шановний пане Прем'єр-міністре, давайте визначимо, навколо чого об'єднуватися. Захист держави, підвищення обороноздатності, зміцнення армії, підтримка наших захисників? Безумовно, тут вам наша рука, ми голосуємо за всі законопроекти, які дадуть можливість годувати свою армію, бо той, хто не годує свою армію, буде годувати чужу.

Давайте поговоримо про внутрішню політику, про соціально-економічну політику. Якщо ви пропонуєте об'єднання навколо збільшення пенсійного віку, підвищення цін і тарифів, продажу землі, продажу сировини, то тут ми вам не союзники, а опоненти. І сильніших опонентів, ніж ми, ви не знайдете, тому що ми пропонуємо радикально іншу політику – торгувати не сировиною, а продукцією, підвищувати не пенсійний вік, а пенсії, зарплату.

Ми пропонуємо об'єднання навколо однієї ідеї: українцям – роботу, гідну зарплату і достойне життя. Усі зусилля і парламенту, і уряду, і Президента мають бути спрямовані на це. Досить торгувати національними інтересами! Торгівля національними інтересами призводить до бідності та зубожіння, позбавляє Україну майбутнього. Ми пропонуємо перспективу, ми пропонуємо майбутнє, щоб українці не виїжджали за кордон, а працювали тут, всередині країни, щоб бюджети були наповнені, щоб школи, дитсадки відкривали, а не закривали під приводом економії бюджетних коштів. Українська нація матиме майбутнє, коли люди будуть освічені та здорові, на це ми пропонуємо спрямувати наші зусилля.

Команда Радикальної партії повністю готова до роботи, ми її не припиняли в літній період. Я хочу запевнити українців: все, що від нас залежить, ми зробимо для того, щоб кожен із вас міг гідно себе реалізувати в рідній країні. Багато хто з вас запитує: а чому ви говорите, але вам не вдається зробити? Тому що для прийняття рішень у парламенті треба 226 голосів, команда Радикальної партії – 20 народних депутатів. Тому, шановні українці, якщо хочете жити достойно в рідній країні – підтримуйте нашу команду, щоб ми мали можливість реалізувати план, який кожному з вас дасть можливість працювати,

заробляти, годувати своїх дітей, достойно жити на пенсії, отримувати медичні, освітні та будь-які інші послуги в рідній країні. Дякую. Слава Україні!

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Від фракції «Самопоміч» – лідер фракції Олег Березюк. Просимо вас, пане Олеже.

БЕРЕЗЮК О.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Вельмишановні пані і панове! Вельмишановна пані головуюча! Беззастережно, тільки в єдності – сила. Але треба дати визначення, в якій єдності. В єдності за зразком східної деспотії, коли страхом переслідувань, залякувань, знищення, побиття заганяють у єдність заради доходів однієї або декількох людей у країні? Це не та єдність, яка будується в демократичній державі. Сила – в єдності людей, які мають спільну мету: державність і якість життя людини. Сила – в єдності, де є ваги і проти-ваги в управлінні державою, а не деспотія однієї чи декількох людей.

Партія і фракція «Самопоміч» – за демократичну єдність, у тому числі в парламенті. Давайте об'єднаємося навколо проектів законів, спрямованих на збереження суверенітету і територіальної цілісності України (а це й простий проект закону, написаний багатьма народними депутатами, про окуповані території), які дають права людям на окупованих територіях, які захищають військовополонених, захищають українських воїнів, які захищатимуть українця через 50 і 100 років.

Давайте об'єднаємося навколо законопроекту про національну безпеку, який визначає, хто в Україні відповідальний за безпеку. А хто сьогодні відповідальний де-юре? Керівник АТО. Ви знаєте його прізвище?

Давайте об'єднаємося за цивільний контроль над оборонним бюджетом. Чому сьогодні немає санітарних машин на передовій, щоб

вивозити поранених наших воїнів? Тому що виділяється бюджет, а де він зникає – ніхто не знає. І чому Укроборонпром не допомагає українській армії своєю діяльністю?

Давайте об'єднаємося навколо пенсійної реформи, віддамо людям належне – підвищимо мінімальні пенсії, скасуємо 15-відсоткове оподаткування пенсій і зробимо пенсійну реформу такою, яка розвиватиме українську людину і її впевненість у майбутньому.

Що стосується медицини. Якщо ми на цій сесії не приймемо закон про медичну реформу, її не стане, бо вже немає.

Тому єдність передбачає служіння людям, а не служіння деспотам, які дбають виключно про власний бюджетний інтерес, а не про інтерес людей.

І я закінчу свій виступ...

ГОЛОВУЮЧА. Дайте можливість завершити, додайте 30 секунд, будь ласка.

БЕРЕЗЮК О.Р. ...словами українського генія Івана Франка. Кожен з нас у країні і в залі має сказати: «Я син народа, що вгору йде, хоч був запертий в льох. Мій поклик: праця, щастя і свобода...». Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується лідер фракції «Народний фронт» Максим Бурбак.

БУРБАК М.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»). Добрий день, шановні колеги! Передусім про те, з якими настроями і планами входимо в новий сезон.

У залі, безумовно, є ті, які працюють на дочасні вибори з першого дня роботи цього парламенту. Їхні плани залишаються незмінними і на цю осінь. Вони робитимуть все для того, щоб паралізувати роботу парламенту, зупинити впровадження важливих реформ, блокувати бюджетний процес, а відтак саботувати фінансування армії. Їхній

принцип: чим гірше – тим краще. Вони обіцяють манну небесну вже завтра і розповідають, як все легко та просто. Спочатку продавали повітря, а тепер продають щастя. Ці критикани вже очолювали країну впродовж багатьох років після Помаранчевого Майдану і привели Януковича до влади. Результат – розграбована держава з колосальними боргами, газовий зашморг Кремля і цілковите знищення армії. Але цього року ми поламаємо ці ворожі плани, як поламали їх торік і позаторік.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності 1 вересня. Тепер наступне наше геостратегічне завдання – членство в ЄС і НАТО. Ми вважаємо, що Верховна Рада повинна прийняти закон, у якому буде чітко зафіксовано порядок вступу до Європейського Союзу та НАТО. З огляду на це очікуємо від уряду план вступу, що має лягти в основу такого законодавчого акта. Сьогодні цей парламент закладає основу для нашого неминучого членства в ЄС і НАТО.

«Народний фронт» цієї осені боротиметься за ухвалення важливих реформ, яких ця країна не робила 25 років. Постійне відкладання життєво важливих змін призвело до ерозії держави, зубожіння людей і казкового збагачення окремих ділків. Справжні реформи розпочалися лише у 2014 році, коли уряд Яценюка взяв на себе відповідальність за пограбовану і обеззброєну країну, яка прийняла на себе наступ ворожих військ. Усе було занедбано настільки, що дати цьому раду в такі короткі терміни видавалося нереальним. Але сьогодні ми маємо чим пишатися, темп і глибина реформ отримали визнання наших міжнародних партнерів.

Сьогодні ми маємо прийняти доленосний закон, який впроваджуватиме сучасні європейські освітні стандарти, а головне – робитиме нашу молодь ще конкурентнішою в сучасному світі, виховуватиме вільних ерудованих і впевнених у собі громадян України. Ця реформа спрямована на підвищення стандартів праці і соціального забезпечення наших освітян. Мені приємно, що за цю нележку, але важливу і точно потрібну реформу взялася наша колега Лілія Гриневич.

Нас чекає ухвалення бюджету, в якому захищені видатки на оборону та національну безпеку повинні становити не менше 5 відсотків валового внутрішнього продукту. Це жорстка вимога «Народного фронту». Окрім того, державний бюджет повинен бути гарантом

соціальних стандартів, а політика уряду повинна сприяти розвитку приватної ініціативи та інновацій. Це перше.

Друге важливе питання – опалювальний сезон. Головні завдання – гарантування безпеки постачання енергоносіїв з-поза меж країни-агресора, безперебійне фінансування програми житлових субсидій та нарощення заходів з енергоефективності.

Третє надважливе завдання на цю осінь – системні галузеві реформи, медична та пенсійна.

Можна продовжити?

ГОЛОВУЮЧА. Додайте, будь ласка, 30 секунд.

БУРБАК М.Ю. Давайте не забувати про не менш важливе завдання – початок реформування Верховної Ради. Маємо такий план дій на цю осінь.

Наостанок хочу нагадати любителям нескінченної демагогії про права людини і свободу слова. Сьогодні вони актуальні як ніколи і вже набули нового значення. У сучасному світі найвищим правом є право на захист від «руського мира», а найбільшою свободою – свобода від путінського концтабору народів. Слава Україні! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановний пане Максиме.

До слова запрошується керівник фракції «Батьківщина» пані Тимошенко. Просимо, Юліє Володимирівно.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Хотілося б привітати з початком політичного сезону, але після такого бадьорого, оптимістичного виступу Прем'єр-міністра хочеться внести зміни до Регламенту, передбачивши можливість ставити запитання до Прем'єр-міністра.

Перше запитання, яке хотілося б йому поставити: як сталося, що вся країна з великим трудом повертала гроші, вкрадені Януковичем, у бюджет, а за літо, поки всі відпочивали, майже 7 мільярдів гривень роздано кланам навколо уряду і Президента, але жодної копійки –

людям? Навіщо тоді повертали, якщо просто по-новому вкрали? А так все оптимістично.

Хотілося б, щоб ми не жили ілюзіями, а ставили правильні діагнози. Правильні діагнози поставив світ. Організація Об'єднаних Націй у щорічній доповіді про розвиток людини чітко визначила, що 60 відсотків українців зараз живуть за межею бідності. Оце вирок так званим реформам. Крім того, Організація Об'єднаних Націй відзначила зниження валового національного продукту на душу населення у 31,9 відсотка. Таких втрат можуть зазнавати країни тільки під час тотальних, всеохоплюючих війн. Проти українського народу ведеться війна. Якщо ви візьмете будь-який світовий рейтинг, то побачите, що, на жаль, світ оцінює те, що відбувається в Україні, зовсім не так, як Прем'єр-міністр і Президент з каналів телебачення. І нові реформи, які підготовлені, країні потрібно ретельно аналізувати.

Саме тому, що Україна, на думку 85 відсотків громадян, рухається в неправильному напрямі, нам як парламенту в державі з парламентсько-президентською формою правління треба негайно стати ініціатором, зібрати Президента, Прем'єр-міністра, уряд, голів фракцій, голів позапарламентських демократичних і проєвропейських партій і нарешті всім разом дати правильну оцінку тому, що відбувається. Україна – на межі прірви. Україна втрачає, крапля за краплею, кров свого життя. Ми втрачаємо чисельність населення, люди масово вже не їдуть, а евакуюються з країни. Нам усім разом треба говорити про нову стратегію.

«Батьківщина» може запропонувати вихід, крок за кроком, з цієї колосальної кризи, в якій за 26 років незалежна Україна ще жодного разу не перебувала. А говорити, що все добре, означає цю глибинну хворобу залишити...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте, будь ласка, 30 секунд.

ТИМОШЕНКО Ю.В. ...недіагностованою і невилікуваною. Тому якщо в цього залу є відповідальність за країну, є моральність і честь, то я прошу, негайно зберіться на спільну нараду в парламенті і перегляньте стратегію та ці абсолютно тупикові так звані реформи (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Останній виступ – керівник групи «Відродження» пан Бондар. Просимо вас, пане Вікторе.

БОНДАР В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одно-мандатний виборчий округ № 191, Хмельницька область, самовисуванець). Дякую. Шановні колеги! Безумовно, ми сьогодні напередодні нового політичного року, напередодні нового бюджетного року. Сьогодні, по суті, починає закладатися фундамент, яким буде наступний рік, які ключові заходи проводитимуться до кінця року щодо оздоровлення економіки і виведення її з кризи.

Ми почули багато інформаційних, хвалебних од про те, що майже півтори сотні реформ проведено в Україні за три роки. На жаль, усі ці реформи не привели ані до збільшення доходів населення, ані до підвищення рівня соціального захисту, і якщо подивитися світові рейтинги, то Україна пасе задніх. Ми практично скотилися на найгірші позиції за всіма напрямками – і за підтримкою бізнесу, і за соціальним захистом, і за доходами населення тощо.

Найбагатші країні світу не проводять по 150 реформ за два-три роки. Це не реформи, а псевдореформи. Якщо говорити про реформи, то може бути дві, максимум три реформи на рік. Але їх треба підкріпити бюджетно, забезпечити їх завершення, і результатом має бути або збільшення доходів населення, або полегшення умов ведення бізнесу, або зростання національної економіки, виробництва, або якісь інші ключові речі, які будуть помітні для населення України.

На жаль, ми сьогодні бачимо, що і провести ці реформи толком нікому. Більшість членів уряду по декілька разів уже заявили про те, що вони йдуть у відставку, написали заяви, але ми не побачили голосувань у залі щодо їх звільнення. Як можуть проводити реформи люди, які вже сидять на чемоданах і практично пішли зі своїх кабінетів?

Тому ми закликаємо правлячу коаліцію, уряд внести пропозиції щодо зміни членів уряду, запропонувати людей, які є професіоналами в кожній галузі, і дати нам відповідь, які дві ключові реформи буде здійснено за цей рік, як вони будуть бюджетно підкріплені і що це дасть на виході людям.

Ми говоримо про те, що мають бути збільшені розміри заробітної плати, соціальної допомоги для малозабезпечених. Має бути відродження національного виробництва і має абсолютно змінитися економічна політика. Мають бути створені умови для ведення сучасного професійного і якісного бізнесу, який відповідає світовим рівням.

І останнє. Ми багато говоримо про те, що в Україні щось змінюється. Подивіться на Національний банк України. Майже рік минув, як Гондарєва подала у відставку, але нічого не змінилося. Де та відставка? Де новий Голова Національного банку? Де нормальні кредити для бізнесу, де дешеві кредити для населення, які піднімали б економіку, давали можливість людям працювати і створювати нові робочі місця? Немає нічого, нічого не змінюється.

Тому ми закликаємо терміново внести пропозицію щодо кандидата на посаду Голови Національного банку і прийняти рішення. Це реальний крок до створення...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, завершилися виступи всіх представників фракцій і груп, але до президії надійшли заяви від фракцій про оголошення перерви. Першою надійшла заява від депутатських фракцій «Народний фронт» і Радикальної партії. Вони готові замінити 30-хвилинну перерву на виступ із трибуни.

Запрошую до слова голову фракції «Народний фронт» Максима Бурбака. Будь ласка.

БУРБАК М.Ю. Шановні колеги! Ми мусимо звернути увагу людей на кричущі недопрацювання в роботі правоохоронних органів. Генеральна прокуратура України давно і гучно розслідує злочини режиму Януковича, але ця напружена робота чомусь досі не торкнулася Сергія Львовича – людини, яка фактично керувала Україною від імені недоумкуватого Президента.

Коли призначали Юрія Луценка, наші народні депутати неодноразово конкретно називали прізвище Львовича серед осіб, діяльність яких має бути перевірена під мікроскопом. Саме Львовичін

побудував корупційний режим Януковича з нуля, використовуючи гроші свого багаторічного інвестора Дмитра Фірташа, тобто гроші Могилевича і Путіна. Через Львовочкіна наймалися і контролювалися люди, які безпосередньо згвалтували і розграбували Україну, – портнови, лавриновичі, лукаші. Львовочкін персонально відповідальний за заведення на генеральські посади в Україні десятків російських шпигунів – Захарченка, Лебедева, Калініна, Якименка і нижче по вертикалі. Ці люди зараз втекли до «руського мира», вони розшукуються за корупцію, державну зраду та вбивства.

Чому ж немає питань до Львовочкіна, який готував і візував їхні призначення? Львовочкін стояв за конституційним переворотом, який надав Януковичу повноваження, на які він не обирався.

Останнім часом прокуратура активно взялася за майно і доходи народних депутатів, однак руки чомусь не доходять до перевірки мільярдних статків Львовочкіна, зароблених роками антиукраїнської підривної діяльності. Журналісти регулярно пишуть про «третє Межигір'я» – маєток Сергія Львовочкіна, про його яхти і нерухомість у Франції, хоча він останні 10 років перебуває на державних посадах і не має права займатися бізнесом. Реакції правоохоронців досі немає. Невже це через те, що Львовочкін продовжує активну антиукраїнську діяльність, звинувачує Україну у війні на Донбасі?

Ми вимагаємо від Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Національного антикорупційного бюро України та всіх правоохоронних органів захистити здоровий глузд і нарешті розпочати кримінальне провадження щодо Сергія Львовочкіна. Прошу вважати це депутатським запитом. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Наступна заява надійшла від фракцій «Самопоміч» і «Батьківщина». Виступатиме Дерев'янка, будь ласка, 3 хвилини.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 87, Івано-Франківська область, політична партія «Воля»). Рух нових сил Михайла Саакашвілі. Шановні народні депутати! Дорогі українці! Я дуже дякую фракціям «Самопоміч»

і «Батьківщина» за те, що надали право на виступ, у той момент, коли в країні згортається демократія, це дуже важливо.

Тотальний контроль над ЗМІ, віджим бізнесу, знищення антикорупційних органів, переслідування активістів, шантаж депутатів – це все ознаки нового режиму, тієї диктатури, яку створює Президент Порошенко. Янукович кидав своїх політичних опонентів у в'язницю, а нинішній режим пішов далі – він виганяє з України всіх неугодних.

В Адміністрації Президента триває тотальна підготовка до 10 вересня – дня, коли Михайло Саакашвілі буде повертатися в Україну. Мобілізовані абсолютно всі, вся державна машина працює на те, щоб не пустити одну особу в Україну. Прорив, розстріл, арешти – це ті страшилки, якими лякають українців підлеглі Порошенка, і вже зараз із пункту Краковець практично роблять фортецю.

То я звертаюся до шановного Головнокомандувача пана Президента. У нас ворог на східному кордоні, а не на західному. Наш ворог – у Росії. Я особисто відповідально заявляю: ми не плануємо проривати державний кордон чи порушувати в будь-який спосіб закон.

Чому Президент так боїться повернення Саакашвілі? Бо Саакашвілі є одним із лідерів політичної сили, яка справді в опозиції. З квітня триває процес об'єднання нових опозиційних сил, штаби спільних дій створюються по всій Україні, на осінь чітко оголошено широкий протестний рух проти корупції, проти такої політики діючої влади. Саме цей страх штовхає Порошенка до таких неадекватних дій.

Наступне, дуже важливе. Станом на сьогодні, немає жодної заборони на в'їзд Михайла Саакашвілі в Україну. Якщо така заборона якимось надзвичайно дивним чином з'явиться, то це означатиме, що або голова Державної прикордонної служби Цигикал, або голова Державної міграційної служби Соколюк, або Голова СБУ Грицак вчинять кримінальний злочин. Не виконуйте незаконних наказів, навіть якщо вас примушують це робити, тому що вам відповідати за ці злочини!

У Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, ратифікованому Україною, чітко сказано: «Ніхто не може бути свавільно позбавлений права на в'їзд у свою власну країну». Михайло Саакашвілі має лише українське громадянство, є особою, яка постійно проживає на території України, і не може бути позбавлений права на повернення додому.

Останнє. Це не просто конфлікт Саакашвілі і Порошенка, це конфлікт різних світоглядів: світогляду корупціонерів при владі і тих, які вважають, що настав час обірвати цю кругову поруку. Тому, шановні народні депутати, осторонь стояти неможливо, кожному з вас треба визначатися. Я переконаний, що Україна переможе. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, переходимо до питань порядку денного пленарного засідання, і, як звичай, першим стоїть питання обговорення проекту порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання. Комітетами Верховної Ради України обговорено і запропоновано на розгляд парламенту проект порядку денного сьомої сесії. У цьому проекті враховано всі пропозиції комітетів, які були передані до Апарату Верховної Ради. Це питання ми обговорили вчора на засіданні Погоджувальної ради, проект завчасно розданий всім головам і представникам фракцій.

Колеги, для нас важливо затвердити порядок денний, тому що в разі незатвердження ми не можемо розглядати жодного законопроекту в першому читанні. Тому я пропоную, щоб ми зараз по 1 хвилині обговорили це питання і перейшли до прийняття рішення. І запрошую всіх депутатів до залу, через кілька хвилин відбудеться голосування, прошу взяти участь в обговоренні. Отже, виступи по 1 хвилині.

Артур Герасимов, «Блок Петра Порошенка», щодо порядку денного сьомої сесії Верховної Ради. Будь ласка, 1 хвилина.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Ми уважно ознайомилися з порядком денним, який пропонується зараз для голосування. Хочу сказати, що фракція партії «Блок Петра Порошенка» підтримуватиме цей порядок денний і закликає всіх колег також згуртуватися і підтримати його. Чому? Тому що ще раз хочу наголосити: зараз на парламенті лежить велика відповідальність за темп реформ, і ми, звичайно, розуміємо, що неголосування за порядок денний може призвести до уповільнення прийняття рішень у цій залі. Тож закликаю ще раз всіх згуртуватися і проголосувати за цей проект. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від «Народного фронту» – Максим Бурбак. Будь ласка, 1 хвилина.

БУРБАК М.Ю. Шановні колеги! Я закликаю всіх проголосувати за порядок денний цієї сесії, щоб не повторювалася ганебна практика минулих сесій, коли ми не могли затвердити порядку денного ні на всю сесію, ні на тиждень, а працювали за розкладом на один день.

Від нас вимагають найперше системних реформ на місцях, вимагають забезпечення законодавчого продовження реформи децентралізації, вимагають навести лад у міських радах, де вже відбувся, фактично, реванш регіоналів, наприклад у Чернівецькій міській раді. Тому прошу всіх, будь ласка, давайте сконцентруємося і покажемо, що всі ми з першого голосування налаштовані на продуктивну роботу. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сотник Олена. Будь ласка, 1 хвилина.

СОТНИК О.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Перше. Ми вже наголошували сьогодні, що пріоритетом на дану осінню сесію для «Самопоміч» і цього парламенту має бути збереження суверенітету України і відновлення миру. А відновлення миру можливе лише після того, як буде прийнято законопроект про окуповані території, який уже рік розробляється в парламенті і який неодноразово обговорювався. Його немає в порядку денному. По-перше, це жорстке порушення Регламенту, а по-друге – неврахування позиції однієї з найбільших фракцій.

Друге питання – антикорупційний суд. Я не розумію, ми що, не хочемо завершити нарешті антикорупційну реформу, якою ви всім хвалитеся за кордоном? Антикорупційний суд є логічним завершенням цієї реформи.

Третє питання – недоторканність народних депутатів. Ми про це багато разів говорили: прості зміни до Регламенту, один закон – і ви не будете більше перед людьми розігрувати цирк. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Батьківщини» – Івченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ІВЧЕНКО В.Є., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Шановний Голово! Від «Батьківщини» є пропозиція голосувати за всі законопроекти, які на сьогодні зареєстровані у Верховній Раді, бо ми не бачимо, наприклад, законопроекту наших колег про енергетичного омбудсмена, законопроекту групи депутатів – членів аграрного комітету щодо доступу сімейних фермерських господарств до землі, законопроекту про нотаariat, законопроекту про державну службу (це законопроекти, розроблені влітку і подані нашою фракцією спільно з групою народних депутатів). Це перше.

Друге. Ми не будемо голосувати за додатки. Чому? Тому що ви пропонуєте, наприклад, у додатку 1 взагалі зняти з розгляду зміни до Бюджетного кодексу щодо підтримки молоді. Це правильно? Ні. Питання емфітевзису, на якому наполягає «Батьківщина», бо це тіньовий ринок, ви виключаєте. Натомість питання продовження емфітевзису...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте 30 секунд.

ІВЧЕНКО В.Є. Натомість питання тіньового обігу – емфітевзису, запропоноване іншою групою народних депутатів, ви включаєте до порядку денного. Це неправильний підхід.

Давайте голосувати за всі законопроекти, які на сьогодні зареєстровані у Верховній Раді, включати до порядку денного, мінус усі додатки, тому що вони недосконалі, суб'єктивні і подані комітетами, а ви знаєте, як комітети на початку ставилися до законопроектів опозиції. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я тільки поінформую вас для загального розуміння, що формування порядку денного відбувається за чітко виписаною законом процедурою, а саме: комітети подають до Апарату ті законопроекти, які вони рекомендують на розгляд, і, власне, таким чином формується порядок денний сесії і вноситься в зал.

І якщо ми говоримо про дотримання Регламенту, то саме така процедура передбачена Регламентом, тому додатки виносяться на обговорення. Нагадаю, що на попередній сесії ми неодноразово доукомплектували базовий перелік. Це – базова пропозиція, яка сформульована згідно із законом. Тут немає жодного суб'єктивізму, це чітка воля і пропозиція комітетів.

Ярослав Москаленко. Будь ласка.

МОСКАЛЕНКО Я.М. Шановний Андрію Володимировичу! Депутатська група «Воля народу» підтримуватиме порядок денний, але не в усіх депутатів є на руках проект. Тому я прошу дати відповідь на запитання: чи всі законопроекти порядку денного шостої сесії включені до порядку денного сьомої сесії?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я ще раз відповім. Скажу відверто, якщо я не помиляюся, там 2773 законопроекти, я не можу говорити про кожен окремо. Ще раз пояснюю методику, як формується порядок денний: за поданням комітетів, які пропонують проекти на розгляд сесії. Я не можу сказати про кожен законопроект, я кажу про саму логіку, як формується проект порядку денного.

Від Радикальної партії – Ляшко Олег Валерійович. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Шановний пане Голово! Порядок денний пленарного тижня формується за поданням комітетів. Зараз ми обговорюємо питання про порядок денний сьомої сесії. До порядку денного сесії Верховної Ради включаються всі законопроекти, зареєстровані до дня відкриття сесії, до сьогодні. Прошу вас наголосити на цьому (*Оплески*).

Тому що вчора наша команда зареєструвала, зокрема, законопроекти про радикальне посилення відповідальності за керування транспортним засобом у нетверезому стані, про підвищення заробітних плат і пенсій. У документах, які ви роздали, цих законопроектів немає, але відповідно до Регламенту ми маємо на це право. Тому наша фракція голосуватиме за порядок денний сьомої сесії з урахуванням всіх законопроектів, зареєстрованих до 10 години ранку сьогоднішнього дня. Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Олегу Валерійовичу, я ще раз повторюю: і порядок денний на тиждень, і порядок денний сесії формуються за поданням комітетів.

Цитую статтю 21 «Формування порядку денного сесії Верховної Ради» Регламенту: «Пропозиції щодо проекту порядку денного сесії Верховної Ради узагальнюються Апаратом Верховної Ради за поданнями комітетів, тимчасових слідчих комісій та тимчасових спеціальних комісій про включення питань до того чи іншого розділу. Після їх обговорення та схвалення Погоджувальною радою проект постанови про порядок денний сесії Верховної Ради вноситься Головою Верховної Ради України на затвердження Верховною Радою України». Що я і роблю (*Шум у залі*). Підіть і проконсультуйтеся.

Колеги, послухайте мене уважно. Я зараз пропонуватиму, щоб ми прийняли рішення, і прошу всіх зайти до залу. У нас така дискусія відбувається майже кожної сесії, і на період, доки триває обговорення, ми знаходили компромісний формат – затверджували порядок денний на тиждень. У середу, завтра, буде повноцінний день комітетів. Можливо, не всі зареєстровані законопроекти комітети змогли розглянути, і завтра на засіданнях комітетів ми зможемо доукомплектувати проект новими пропозиціями комітетів. Давайте я поставлю на голосування весь порядок денний сесії, але якщо він не пройде, ми затвердимо порядок денний на тиждень, протягом тижня доопрацюємо законопроекти, які зареєстровані, з комітетами і наступного тижня затвердимо порядок денний сесії. Чи приймається така компромісна пропозиція, колеги?

Давайте переходити до прийняття рішення, я буду по черзі ставити ті пропозиції, які озвучив (*Шум у залі*). Олегу Валерійовичу, немає в мене такого права. Ми під час попередньої сесії робили таким чином: фракції наголошували і подавали свої пропозиції до переліку, вимагали включити те, що нібито не подав комітет.

Колеги, прошу заходити до залу, переходимо до прийняття рішення. Я пропонуватиму спочатку проект постанови про порядок денний сесії, а потім – на тиждень. Це компромісний варіант, щоб ми змогли перейти до розгляду питань, які стоять у порядку денному, і протягом тижня доопрацювати порядок денний сесії. У порядку денному на сьогодні надважливі питання. Зокрема, першим стоїть проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо територій

з особливим режимом мовлення». Ми не зможемо його розглянути, якщо не затвердимо хоча б тижневий порядок денний.

Отже, колеги, переходимо до прийняття рішення. Будь ласка, прошу всіх зайняти свої місця. Прошу народних депутатів підготуватися до голосування.

Першим ставлю на голосування проект Постанови «Про порядок денний сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання» з урахуванням всіх додатків для прийняття в цілому. Прошу підтримати. Голосуємо, колеги.

«За» – 158.

Рішення не прийнято.

Отже, проект порядку денного сесії потребує доопрацювання. Я звертаюся до комітетів, щоб завтра розглянули всі законопроекти, зареєстровані станом на сьогодні, і змогли рекомендувати на розгляд Верховної Ради України. Тобто щоб усі зареєстровані законопроекти було розглянуто, і комітети визначилися щодо рекомендацій про їх розгляд.

Колеги, є компромісна пропозиція. Я ставлю на голосування порядок денний на тиждень і прошу всіх підтримати, щоб ми змогли перейти до освітянських законопроектів. Хочу наголосити, що сам проект Закону «Про освіту» ми можемо розглядати, але щоб розглянути суміжні законопроекти, їх необхідно включити до порядку денного сесії. Колеги, є підтримка, щоб ми як компромісну пропозицію затвердили тижневий порядок денний? Є. Давайте проголосуємо, щоб ми зайшли в блок освіти і змогли розглянути.

Прошу підтримати пропозицію і затвердити порядок денний пленарних засідань на тиждень 5-8 вересня. Прошу проголосувати і підтримати. Колеги, будьте уважні, всіх прошу проголосувати. Голосуємо!

«За» – 198.

Рішення не прийнято.

Не вистачає голосів. Скажіть, у чому проблема? (*Шум у залі*).

Колеги, я вам щойно зачитав позицію, що формується за поданням комітетів. Я пропоную нормальну пропозицію, завтра відбудуться засідання комітетів, щоб були подання від комітетів (*Шум у залі*). Я щойно вам зачитав норму Регламенту.

Колеги, у нас зараз є два варіанти. Я вам пропоную останню пропозицію – доопрацювати порядок денний, якщо ні, ми просто

будемо розглядати у другому читанні ті законопроекти, які готові (*Шум у залі*). Колеги, є нормальна компромісна пропозиція про доопрацювання порядку денного, завтра будуть засідання комітетів.

Зараз я запитаю, колеги. У нас є два варіанти: перший – спробувати ще раз затвердити порядок денний, другий – переходити до розгляду проектів законів у другому читанні і доопрацьовувати порядок денний. Давайте ще проведемо виступи по 1 хвилині.

Я повторюю: оголосити з трибуни всі проекти, зареєстровані на цю хвилину, у мене немає повноважень, це суперечить Регламенту, суперечить, зрештою, здоровому глузду. Це має бути сформовано комітетами. Я наголошую: завтра відбудуться засідання комітетів, ми маємо змогу, щоб кожен із законопроектів був поданий комітетом, маємо змогу врахувати додаткові позиції. А оголосити з трибуни всі зареєстровані пропозиції – це незаконно, я цього робити не можу.

Колеги, давайте ще по 1 хвилині надамо слово і перейдемо до прийняття рішення: або ми затверджуємо порядок денний на тиждень, або переходимо до розгляду в другому читанні законопроектів, які є в порядку денному.

Артур Герасимов. Будь ласка, 1 хвилина.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Я розумію, що можуть виникнути питання щодо порядку денного сесії, можливо, якісь питання не включені, ми можемо це обговорювати, але я щиро просив би зараз усіх народних депутатів зайти до залу і проголосувати за порядок денний на цей тиждень. Чому? Тому що надважливі законопроекти є в цьому переліку, зокрема й ті, які ми маємо розглянути в першому читанні.

Я ще раз хотів би звернути увагу, що в порядку денному на сьогодні стоїть, наприклад, законопроект щодо мовлення на територіях Донецької і Луганської областей, де нині відбувається збройна агресія Російської Федерації. Це надважливий проект закону, який, з моєї точки зору, ми повинні прийняти в цілому. Тому, колеги, ще раз прошу вас згуртуватися і підтримати порядок денний на тиждень. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Максим Бурбак. Будь ласка.

БУРБАК М.Ю. Шановні колеги! Повторюється історія минулої осені: так само розпочиналася сесія, так само всі полум'яно з трибуни розказували, що ми за єдність, що коаліція й опозиція разом повинні зробити все для того, щоб розбудувати і захищати державу. Але то пусте, то слова з трибуни, крокодилові сльози і запевнення в продажу щастя – ось вам, українці! Натомість треба ділом, а не словами доводити, що ви відстоюєте лише інтереси України! Ділом, натискаючи кнопку «за», голосуючи за такі потрібні реформи в нашій країні. Не просто поливати трибуну слізьми, а робити бодай щось!

Тому я звертаюся до всіх відповідальних депутатів з різних фракцій: давайте проголосуємо і розпочнемо конструктивну роботу з розбудови європейської держави Україна для всіх українців. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від «Батьківщини» слово надається Тимошенко. Будь ласка, 1 хвилина.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги! Чесно кажучи, дивує, що за такого дефіциту грошей у бюджеті, який є сьогодні, не вносяться до порядку денного, не голосуються законопроекти «Батьківщини» про деофшоризацію економіки. Два фундаментальні, системні законопроекти, прийняття яких у перший рік може додати до дохідної частини бюджету мінімум 67 мільярдів, лежать у парламенті без розгляду. Не вносяться законопроекти «Батьківщини» про впорядкування тарифів, про тимчасові слідчі комісії, які можуть припинити корупцію. Не вносяться інші законопроекти, що стосуються справедливого стратегічного курсу пенсійного реформування. У нас, у «Батьківщини», всі законопроекти пропонують нову стратегію розвитку держави, але жоден законопроект не вноситься. Ми наполягаємо, щоб до порядку денного було включено всі законопроекти, зареєстровані на цю хвилину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Семенуха. Будь ласка, 1 хвилина.

СЕМЕНУХА Р.С., член Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний Андрію Володимировичу! Верховна Рада – це не лише коаліція, і законопроекти зареєстровані не лише від коаліції, є й опозиція, є й позафракційні. Той порядок денний, який сьогодні пропонується, фактично позбавляє права на законодавчу ініціативу депутатів від опозиції – це неприйнятно.

Я думаю, що пропозиція включити до порядку денного сесії всі зареєстровані законопроекти якраз і відобразатиме ініціативу всіх народних депутатів. У тому числі ми наполягаємо на законопроектах про тимчасово окуповані території, про антикорупційний суд, про значне обмеження депутатської недоторканності. Тому ми вважаємо, що необхідно включити всі законопроекти, які зареєстровані, і це відобразатиме ініціативу всіх народних депутатів. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тільки я вам пояснюю ще раз важливу річ, що не може бути Регламент щодо одних питань важливий, а щодо інших – неважливий. Подайте сформульовану пропозицію від фракції. Ми зробимо так, як на попередній сесії, коли до базового документа додали чіткий перелік законопроектів. Це не є законодавчо передбачена форма: давайте зареєструємо все, що зареєстровано. Подайте перелік, і ми зможемо зробити так, як на попередній сесії, додаток до базової пропозиції – чіткий перелік законопроектів. Так воно нормально формується.

Чому я пропоную завтра використати потенціал комітетів? Якщо комітети не запропонують деякі з тих законопроектів, які важливі для вас, подайте їх окремим списком, і ми в залі зможемо їх, називаючи номери і маючи документи, проголосувати. Тільки так може формуватися рішення Верховної Ради України.

Чому я пропоную як компроміс затвердити порядок денний на тиждень? Щоб ми доопрацювали за тиждень, щоб ви сформулювали ці пропозиції. У цьому порядку денному, я нагадаю, є законопроекти, які є в комітеті, який очолює представник вашої фракції, представник опозиції, про кібербезпеку і довірчі послуги. Це правда. Але нам ніщо не заважає проголосувати, бо тут є надважливі питання для розгляду в першому читанні.

Будь ласка, хто ще хоче виступити? Ляшко, будь ласка, і переходимо до прийняття рішення. Якщо у нас не буде голосів, перейдемо до розгляду у другому читанні проекту Закону «Про освіту».

Ляшко, будь ласка, 1 хвилина.

ЛЯШКО О.В. Андрію Володимировичу, команда Радикальної партії прийшла до парламенту для того, щоб працювати. Ми вважаємо великою розкішшю у країні, яка відбиває російську агресію, непрацюючий парламент, за який платники податків мають платити із своїх кишень. Тому ми підтримуємо ті рішення, які дадуть можливість парламенту працювати.

Наша фракція голосуватиме за порядок денний, де стоять важливі питання освіти, обороноздатності, інформаційної безпеки держави. Не голосувати за ці рішення – це злочин, це безвідповідально перед нашими захисниками, це безвідповідально перед Україною!

Саме тому, що ми 26 років отак роками товчемо воду в ступі, ми так і живемо. Ми закликаємо працювати, гарувати 24 години на добу, щоб витягувати країну з цієї прірви, в яку її завели всі колишні влади, які сьогодні прикидаються вовками в овечих шкурах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я підтримую цю позицію і прошу всіх зайти до залу для прийняття рішення.

Я хочу пояснити, у чому задум. У порядку денному на сьогодні першим стоїть проект закону, підготований Комітетом з питань свободи слова та інформаційної політики, про мовлення на окупованих територіях. У чому полягає задум – щоб ми його зараз не розглянули, не прийняли рішення? У нас є законопроект, внесений Комітетом з питань науки і освіти, пов'язаний з базовим Законом «Про освіту», для розгляду в першому читанні. У чому полягає задум – щоб його не прийняти? Я цього не розумію. Крім політичної інтриги, я більше нічого не бачу, ніякої логіки в тому. Тому я закликаю всіх проголосувати компромісну пропозицію: затвердити порядок денний на тиждень і протягом тижня завершити дискусії з приводу формування порядку денного сесії. Прошу всіх підтримати дану пропозицію.

Прошу всіх зайти до залу і зайняти робочі місця. Колеги, кожен голос має вагу, тому я прошу кожного зараз проголосувати. Отже, прошу підготуватися до голосування. Ставлю на голосування

пропозицію... Я перепрошую, колеги, я не хочу називати прізвищ, будь ласка, займіть місця для голосування.

Отже, колеги, ставлю на голосування пропозицію затвердити порядок денний пленарних засідань Верховної Ради України на тиждень з 5 по 8 вересня. Колеги, прошу всіх відповідально проголосувати, підтримати. Голосуємо!

«За» – 212.

Рішення не прийнято.

Колеги, я поставлю... (*Шум у залі*). Добре, тоді я поставлю востаннє, в третій раз. Якщо не буде голосів – відразу переходимо до проекту Закону «Про освіту».

Отже, колеги, прошу змобілізуватися. Я ще раз ставлю на голосування пропозицію підтримати порядок денний на тиждень. Прошу всіх зайняти робочі місця і підтримати. Я бачу, депутати ще заходять до залу. Прошу підтримати пропозицію затвердити порядок денний пленарних засідань Верховної Ради України на тиждень з 5 по 8 вересня. Прошу проголосувати і прошу підтримати. Голосуємо.

«За» – 222.

Рішення не прийнято.

Не встигли (*Шум у залі*). Для чого це говорити? Щойно Мустафа Найєм, Іванчук, Лесюк зайшли до залу. Вже четверо депутатів зайшли до залу, я назвав їхні прізвища, вони підтримують дане рішення. Ви таких жестів не показуйте, будьте відповідальними. Отже, колеги, прошу всіх зараз зайти до залу, зайняти робочі місця і підтримати.

Ставлю на голосування порядок денний пленарних засідань Верховної Ради України на тиждень з 5 по 8 вересня. Прошу проголосувати і підтримати, колеги. Давайте підтримаємо освіту, безпеку. Голосуємо! Прошу проголосувати і підтримати.

«За» – 226.

Рішення прийнято.

Колеги, я вважаю дуже правильним те, що ми змогли затвердити порядок денний на тиждень, адже ми будемо мати змогу зараз розглянути питання щодо інформаційної безпеки. Подяка всім тим, які прийняли відповідальне рішення.

У мене є заява від фракції «Блок Петра Порошенка» і групи «Воля народу» про оголошення перерви, і я надаю слово... (*Шум у залі*). Від «Блоку Петра Порошенка» ще не було заяви про перерву... (*Шум у залі*). З групою «Воля народу»... Група має такі самі повноваження, що й фракція, припиніть!

Запрошую до слова голову фракції «Блок Петра Порошенка» Артура Герасимова.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Фракція партії «Блок Петра Порошенка» звертається з проханням включити до порядку денного та прийняти рішення сьогодні щодо проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів нерезидентів – інвесторів у цінні папери» ([№ 7052](#)). Прийняття проекту закону сьогодні дасть змогу істотно покращити інвестиційну привабливість державних цінних паперів України. Надзвичайно важливо саме в день відкриття нової сесії Верховної Ради дати позитивний сигнал інвестору щодо готовності парламенту приймати важливі для розвитку країни закони. Прийнявши законопроект № 7052, ми створимо реальні важелі для державного і місцевих бюджетів за рахунок державних запозичень, залучення фінансування від іноземних інвесторів шляхом обміну, випуску, купівлі, викупу та продажу державних боргових зобов'язань.

Водночас необхідно наголосити на ще одному вкрай важливому аспекті цього законопроекту – він встановлює граничний обсяг державного, у тому числі місцевого, боргу.

Проект спрямований на покращення інвестиційної привабливості державних цінних паперів України для іноземних інвесторів. У разі прийняття закон стимулюватиме залучення фінансування державного бюджету за рахунок державних запозичень від іноземних інвесторів.

Я прошу зараз, Андрію Володимировичу, поставити це питання на голосування для включення до порядку денного окремо і прошу зал згуртуватися і прийняти позитивне рішення. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. До мене зверталися уряд, Прем'єр-міністр з приводу нагальності цього законопроекту. Якщо буде воля залу, пане Артуре, ми можемо включити до порядку денного сесії, щоб комітет міг розглянути.

Отже, я ставлю на голосування пропозицію «Блоку Петра Порошенка» про включення до порядку денного законопроекту № 7052, щоб комітет міг його якомога швидше розглянути. Я знаю, що і Міністерство фінансів, і уряд провели дискусії з приводу цього законопроекту з усіма фракціями, його підтримують більшість депутатів. Якщо буде політична воля, якщо буде воля залу, ми за нього проголосуємо.

Колеги, я ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії для прийняття рішення проекту закону № 7052. Прошу проголосувати і підтримати. Ми його зараз розглядати не будемо.

«За» – 200.

Рішення не прийнято.

Не вистачило 26 голосів, це багато. Колеги, я ще раз поставлю на голосування вашу пропозицію, нехай зайдуть члени вашої фракції. Мені сказали урядовці, що більшість фракцій будуть підтримувати цю ініціативу, що проведена відповідна робота і всі розуміють важливість, необхідність цього законопроекту.

Колеги, я прошу зайняти робочі місця. Я ще раз ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного проекту закону № 7052. Не розглядати зараз, а лиш включити до порядку денного сесії. Прошу голосувати і підтримати. Голосуємо.

«За» – 200.

Рішення не прийнято.

Пане Артуре, ваша пропозиція не набрала голосів.

Переходимо до першого питання – проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо тимчасових дозволів на мовлення в зоні проведення антитерористичної операції та прикордонних районах України» ([№ 6565](#)).

Прошу підтримати його розгляд за скороченою процедурою. Прошу проголосувати.

«За» – 185.

Рішення прийнято.

Запрошую до доповіді голову Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики Сюмар Вікторію Петрівну. Будь ласка.

СЮМАР В.П., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Шановні колеги! Цей законопроект народився не в наших головах, а, фактично, в зоні АТО. Першими про нього почали нам говорити українські військові.

Ось я відкрила на сайті радіостанції, які мовлять з Луганська, їх чують українські військові в зоні розмежування. Зачитаю лише назви: «Радио России», «Дон-ТР», «Русское радио», «Элит радио», «Радио «Победа» (ЛНР), «Радио «Спутник», «Казачье радио», «Свое радио» (опять-таки ЛНР), «Радио «Республика».

Неймовірна кількість радіостанцій свідомо спродукована Російською Федерацією в так званих районах ОРДЛО, тимчасово окупованих районах України, недарма. Це інформаційна зброя, яку використовує Росія для того, аби обробляти мізки і українських військових, і людей, які живуть на цих територіях.

Ідея нашого законопроекту дуже проста. Сьогодні в цій зоні немає медіаринку, великі компанії не зацікавлені туди заходити, тому що вони не можуть там збирати рекламу. Ми пропонуємо простимулювати українців створювати місцеві радіо- і телестанції в зоні розмежування. Даний законопроект стосується і зони АТО, і прикордонних регіонів.

У нас виникли певні питання з фракцією «Самопоміч». Я обіцяю, що до другого читання ми доопрацюємо ці речі, і все, що стосується Європейського Союзу і кордону, буде знято. Залишиться те, що стосується кордону з Російською Федерацією, яка дуже потужно намагається на аналогових частотах проникати на українську територію як інформаційна зброя, як інформаційний пропагандистський вплив. Даний законопроект передбачає...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, ще 1 хвилина, завершуйте.

СЮМАР В.П. Даним законопроектом передбачається надзвичайно проста річ. Він не передбачає участь місцевих мовників, які

хочуть мовити в районних центрах, мова йде лише про районні центри, які межують із зоною розмежування чи з Російською Федерацією. Щоб вони не приїздили до Києва, не брали участі в різних конкурсах Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, не сплачували ліцензійного збору, а просто створювали місцеві радіостанції і отримували дозвіл строком на один рік, виконуючи закони України.

Від дуже багатьох людей там ми почули, що вони готові купити передавачі, посадити двох журналістів і заглушати сигнали з так званих ЛНР, ДНР і з Росії. Ми повинні простимулювати там місцеве українське мовлення за українськими законами. Українська мова, українська пісня і, власне кажучи, українська ідеологія – це той спосіб, який дасть нам можливість посилити українську присутність у цьому надзвичайно складному регіоні і вирішити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти (*Шум у залі*). Зараз колеги запишуться, і я надам вам слово. Це просто виступи від двох комітетів.

Отже, поки відбувається запис, я надаю слово для виступу голові Комітету з питань інформатизації та зв'язку Данченку Олександровичу.

ДАНЧЕНКО О.І., голова Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Безумовно, підтримуючи необхідність протидії російській інформаційній агресії на території зони АТО і не тільки, хочемо зауважити, що законопроект можна приймати тільки в першому читанні, і, як щойно підтвердила пані Вікторія Сюмар, між першим та другим читаннями необхідно усунути невідповідність міжнародним нормам та Угоді про асоціацію.

Ще 2010 року Україна мала перейти на цифрові технології. Ми цього, на жаль, не зробили досі. В усіх прикордонних зонах у нас працюють аналогові передавачі. Таким чином ми не даємо працювати країнам, які запровадили цифрове мовлення, технології 4G і 5G.

У поданій редакції законопроекту застосовується термін «території з особливим режимом мовлення – прикордонні райони України». До другого читання це потрібно виключити і залишити лише термін «лінія розмежування з тимчасово окупованими територіями України», тому що такі зміни суперечать нашим зобов'язанням перед Міжнародним союзом електрозв'язку.

Ще раз хочу наголосити, що до другого читання необхідно виключити прикордонні райони. Вікторія Сюмар підтвердила, що до другого читання ми це зробимо. Тож закликаю прийняти законопроект лише в першому читанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рудик Сергій Ярославович, «Блок Петра Порошенка».

РУДИК С.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Фракція «Блок Петра Порошенка» однозначно голосуватиме за прийняття проекту в першому читанні з метою доопрацювання положень, про які сказали промовці.

Кілька тижнів тому група у складі 15 народних депутатів України об'їхала всі області, що межують з державою-агресором. Ми почали цю подорож з Чернігівської області, далі поїхали до Сумської, Харківської, Луганської, Донецької областей, аж до кордону України з державою-агресором по морю. Ми спілкувалися з людьми, провели по одному прийому громадян у кожній з цих дев'яти областей і зрозуміли, що проблема ця актуальна не тільки для розробників законопроекту. На величезній території, особливо в Донецькій області, зараз немає сигналу з України, українських телерадіомовників. Ця територія співмірна (вдумайтеся!) з територією, яка тимчасово окупована російськими солдатами.

Прийняття цього законопроекту дасть змогу врегулювати це питання в частині стимулювання наших телерадіокомпаній, які у важкий час намагаються протистояти рупорам Кремля, по суті, пропагандистським каналам, про які говорила Вікторія Сюмар. Голосуємо «за», набираємо максимальну кількість голосів, оперативно доопрацьовуємо і приймаємо законопроект у цілому.

Ви знаєте, що Президент відкрив у Луганській області буквально на День незалежності одну з веж, і Луганськ дивився український парад. Ми повинні зробити все можливе і неможливе для того, щоб до кінця року не тільки паради, а все, що стосується реалій українського життя, бачили наші громадяни на підконтрольній і на тимчасово непідконтрольній території. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Семенуха Роман Сергійович, за ним – Тетерук Андрій.

СЕМЕНУХА Р.С. Шановні колеги! Беззаперечно, інформаційна війна є важливою складовою будь-якої сучасної гібридної війни, а інформаційна зброя є чи не найважливішою. Фракція Об'єднання «Самопоміч» підтримуватиме дану законодавчу ініціативу, але в першому читанні і з такими зауваженнями.

Перше. Як щойно сказав мій колега Данченко, Україна взяла на себе міжнародні зобов'язання, зокрема перед Європейським Союзом, щодо взагалі відключення аналогового мовлення. Тому, продовжуючи в такий спосіб аналогове мовлення, ми порушуємо всі підписані нами міжнародні угоди, що може призвести до відповідних наслідків.

Друге. Автори законопроекту пропонують поширити дію закону на всі прикордонні області. Колеги, якщо ми говоримо про боротьбу з ворогом на тимчасово окупованих територіях, а в нас на сьогодні прикордонних областей аж 16, то чи не означає це, що певні компанії у спрощений спосіб отримують дозвіл на національне мовлення? І чи не пов'язано це з майбутніми виборами?

І третє. Якщо справді є компанії, які готові інвестувати та здійснювати мовлення на тимчасово окуповані території, – назвіть їх. Я звертаюся зараз публічно до голови профільного комітету пані Сюмар. Якщо є компанії, які готові мовити (я не думаю, що їх сотні або десятки), – назвіть їх, яким спрощений дозвіл у разі прийняття цього законопроекту дасть змогу вже завтра мовити на тимчасово окуповані території. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тетерук Андрій Анатолійович. Будь ласка.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановний пане Голово! Шановні колеги народні депутати! Розпочавши новий сезон з розгляду важливих для України законопроектів, ми не зробили однієї надзвичайно важливої з моральної точки зору дії, а саме не вшанували пам'ять тих, завдяки кому працює наш парламент і живе країна.

На минулій сесії парламент не спромігся прийняти проект постанови про вшанування пам'яті загиблих захисників України. Мого звернення з цієї трибуни Президент також не почув. Тому я пропоную парламенту зараз хвилиною мовчання вшанувати пам'ять загиблих захисників України, віддати данину шани і поваги всім тим, завдяки кому наш парламент продовжує працювати, країна продовжує жити, мріяти і планувати своє майбутнє.

Неповагою є те, що ми не згадуємо загиблих. У третю річницю Іловайських подій, 29 серпня, майже ніхто не згадував тих, хто віддав своє життя. Ми намагаємося уникати сумних сторінок історії нашої країни, але цього робити не можна. Ми повинні пам'ятати кожного, щоб пам'ять про них вічно жила в наших серцях.

Тож пропоную вшанувати хвилиною мовчання всіх тих, хто загинув, захищаючи Україну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оголошую хвилину мовчання.

(Хвилина мовчання).

Дякую.

ТЕТЕРУК А.А. Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, в обговоренні зараз ще візьме участь від Радикальної партії Мосійчук, а потім – репліка Сюмар.

Будь ласка, пане Ігоре.

МОСІЙЧУК І.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Шановний український народ! Шановний український парламенте! Фракція Радикальної партії Олега Ляшка підтримуватиме в першому читанні цей законопроект.

Я чув від колег у залі, що їх цікавить, хто інвестор трансляції українських телерадіопрограм на окуповані території. Думаю, що його не варто називати, тому що завтра буде черговий вибух автомобіля або чергове вбивство, черговий теракт.

Але треба сказати чесно, що не тільки на східному фронті то-читься інформаційна і культурна війна. Просто в ці хвилини шановний міністр культури Євген Нищук з подачі своєї заступниці Тамари Мазур незаконно призначає на посаду керівника Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника (нашої Києво-Печерської лаври) людину, яка не має стосунку ані до науки, ані до культури, ні до чого. Ми просимо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд.

МОСІЙЧУК І.В. Ми просимо і вимагаємо зупинитися і не нищити українську культуру, українську мову, українське мовлення.

Ще одне. Прошу колег, які збираються 10 вересня їхати на кордон, також зупинитися і не вчиняти злочинних дій проти прикордонників, бо наступними «Опоблок» буде заводити Януковича і Азірова. Ви породжуєте небезпечний прецедент.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, через 2 хвилини ми переходимо до прийняття рішення, тому я прошу всіх депутатів зайти до залу і прошу голів фракцій запросити депутатів до залу.

Зараз слово для репліки і як голові комітету надається Вікторії Сюмар. Будь ласка, 1 хвилина.

СЮМАР В.П. Прозвучали запитання від колеги із «Самопомочі», я відповідаю.

Перше. Ми домовилися, що до другого читання залишимо кордон з Російською Федерацією там, де ми не порушуємо ніяких угод. Тому що Росія аналогове мовлення не вимкнула, і якщо ми його там вимкнемо, то на тій території буде лише російське мовлення, і ми маємо бути свідомі цього. Європейський Союз ми приберемо.

Друге. Ви мене запитали конкретно, які є радіостанції і телекомпанії. Зателефонуйте, наприклад, голові Станично-Луганської районної державної адміністрації Золкіну, якщо ви знаєте цю людину, його

багато хто знає, або Вєсьолкіну в Майорськ, або Юрію Клименку, першому заступнику Луганської обласної військово-цивільної адміністрації, або Ігорю Стокозу, який цим питанням займається в Донецькій області. Ми в постійному контакті з цими людьми, і вони вам скажуть конкретні назви і всіх тих людей, які готові сьогодні вкластися. Дмитро Лубінець, народний депутат від Волновахи, каже: «У нас є люди, і ми готові це сьогодні робити».

Якщо ми не зробимо українського, там буде російське. Будь ласка, колеги, приходьте в комітет і допоможіть нам ідеями закрити якоесь цю білу пляму, де відсутнє українське мовлення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, ми завершили обговорення і переходимо до прийняття рішення. Прошу всіх народних депутатів зайти до залу і підготуватися до прийняття рішення. Будь ласка, народні депутати, заходимо до залу.

Отже, переходимо до прийняття рішення. Ставлю на голосування проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо тимчасових дозволів на мовлення в зоні проведення антитерористичної операції та прикордонних районах України» ([№ 6565](#)) для прийняття за основу, як ми й домовлялися під час обговорення. Прошу проголосувати і підтримати. Голосуємо, колеги!

«За» – 267.

Рішення прийнято.

Бажаю комітету плідної роботи до другого читання. Я переконаний, якщо проект буде доопрацьовано, ми зможемо швидко розглянути його в другому читанні.

Шановні колеги, до перерви залишилося 5 хвилин. У залі зараз присутній міністр фінансів, який наголошує на невідкладності включення до порядку денного законопроекту [№ 7052](#), це необхідно для стабілізації економічного становища держави. Він сказав, що будуть проведені додаткові консультації з фракціями. З вашого дозволу я надам міністру фінансів хвилину, щоб він пояснив значущість цього питання.

Будь ласка, пане Данилюк, поясніть значущість цього питання, 1 хвилина.

ДАНИЛЮК О.О., міністр фінансів України. Шановні народні депутати! Дуже прошу вас сьогодні включити до порядку денного проект закону № 7052. Це урядовий законопроект, прийняття якого дасть змогу врегулювати питання оподаткування державних облігацій для нерезидентів.

Як ви знаєте, на сьогодні у нас досить серйозне навантаження на державний бюджет, і ми шукаємо можливості зменшити його, зробити рівномірнішим для того, щоб ефективніше використовувати гроші платників податків. Ми слідкуємо за ринком, і якщо будуть привабливі умови, ми хотіли б провести операцію, яка дасть нам змогу зменшити це навантаження. Для цього треба врегулювати тільки одне питання – оподаткування облігацій, коли одні облігації обмінюються на інші, що ніколи не робилося в історії України. Ми хотіли б за міжнародною практикою зробити це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

ДАНИЛЮК О.О. ...в інтересах громадян, платників податків і бюджету.

Зараз привабливі умови, дайте нам таку можливість. Ми будемо працювати в інтересах громадян, щоб зменшити боргове навантаження на бюджет. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, на прохання уряду я ще раз поставлю на голосування пропозицію «Блоку Петра Порошенка» про включення проекту до порядку денного сесії. Колеги, прошу зайняти робочі місця і підготуватися до голосування. Якщо є політичний компроміс у залі, пропозицію уряду, Міністерства фінансів буде підтримано. Пропозиція не про розгляд зараз, а лише про включення до порядку денний сесії, щоб комітет міг розглянути.

Завершилися консультації? Всі порозумілися? Можу ставити на голосування. Це лише для того, щоб комітет міг розглянути, ми зараз не будемо його розглядати. Готові?

Отже, колеги, хочу вам пояснити логіку. О 12 годині 30 хвилин ми почнемо розглядати проект Закону «Про освіту», і я хочу попросити, щоб міністр освіти весь цей час була в залі. Прошу керівника комітету Співаковського підготуватися, о 12:30 ми починаємо розгляд проекту Закону «Про освіту». А зараз двома хвилинами ми скористаємося для того, щоб дати можливість комітетові розглянути проект закону № 7052. Я прошу всіх зайняти робочі місця і підготуватися до голосування. Це лише включення, щоб комітет міг розглядати, бо комітет Южаніної без включення не розглядає. Зрозуміла позиція? Отже, колеги, прошу підготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного та розгляду проекту закону № 7052, значущість і важливість якого щойно пояснив з трибуни Верховної Ради міністр фінансів. Прошу проголосувати. Давайте підтримаємо, колеги.

«За» – 217.

Рішення не прийнято.

Колеги, ну в чому проблема? Не встигли. Я поставлю ще раз. Ідеться лише про включення до порядку денного, щоб комітет розглянув питання, яке потребує невідкладного рішення. Тут немає жодної політики, немає жодного інтересу.

Колеги, я прошу змобілізуватися і зайти всім до залу. Ми не обговорюємо, це лише включення. Я прошу зайняти робочі місця і підготуватися до голосування. Я бачу, що підійшли депутати. Отже, колеги, прошу змобілізуватися.

Ставлю на голосування пропозицію включити до порядку денного для розгляду і прийняття рішення сьогодні проект закону № 7052, суть якого пояснив міністр фінансів. Він надзвичайно важливий для фінансування і роботи українського уряду. Прошу всіх проголосувати і підтримати. Колеги, кожен голос має вагу. Будь ласка, голови фракцій, можемо голосувати? Прошу підтримати і проголосувати. Голосуємо, колеги. Це лише включення до порядку денного сесії для прийняття рішення. Прошу проголосувати і підтримати. Голосуємо, колеги.

«За» – 215.

Рішення не прийнято.

Я оголошую перерву на 30 хвилин. О 12 годині 30 хвилин запрошую всіх до залу. Ми розпочнемо розгляд наймасштабнішого,

найважливішого на сьогодні документа – проекту Закону «Про освіту». Прошу всіх бути присутніми в залі.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Час для перерви вичерпаний. Прошу всіх заходити до залу і підготуватися до розгляду проекту базового Закону України «Про освіту». Усі готові до реформи? Будь ласка, заходимо до залу.

Хочу наголосити, що даний проект закону № 3491-д розглядається в другому читанні, тому немає необхідності в окремій процедурі його розгляду. Хочу також наголосити, що до проекту закону подано велику кількість поправок, і я дуже розраховую на те, що народні депутати – автори поправок не будуть затягувати розгляд. Дуже важливо, щоб ми сьогодні змогли пройти всі поправки.

Я наголошував на засіданні Погоджувальної ради, наполіг на тому, щоб кожна з реформ, яка розглядатиметься, розглядалася за повною процедурою і з повним обговоренням. Тому важливо, щоб ми поводитися чесно стосовно один одного і змогли ефективно пройти всі запропоновані реформи.

Отже, переходимо до розгляду проекту Закону «Про освіту» ([№ 3491-д](#)). Запрошую до доповіді першого заступника голови Комітету з питань науки і освіти Олександра Володимировича Співаковського і бажаю всім нам успіху в проходженні законопроекту. Будь ласка.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановний Голово! Шановні народні депутати! Шановний український народе! Сьогодні, дійсно, дуже важливий день. Я вам чесно скажу, що ніколи не думав, що у своєму житті складатиму такий складний іспит. Але сьогодні так чи інакше всім нам доведеться його пройти, знайти відповідні компроміси, тому що ми приймаємо стратегічний закон, який визначатиме філософію, ідеологію розвитку освітнього простору заради майбутнього України на найближчі 25-30 років.

Шановні колеги! Сьогодні ми де-факто у великій розтяжці. Одна наша нога ще в радянській епосі, друга – у ХХІ столітті, одна частина нашої свідомості – в радянських часах, друга – у ХХІ столітті. Тому цей закон визначатиме, яку генерацію ми будемо готувати.

Цей стратегічний закон якраз вирішує це питання, створює відповідний фундамент для розвитку освітнього простору. Так, ми всі добре розуміємо, що тільки написати гарний текст проекту закону замало. Після цього настає основна частина роботи – імплементація, де є три важливі складові: організаційна, яку повинні забезпечити Кабінет Міністрів і профільні міністерства, юридична, яка має забезпечити синхронізацію з іншими законами, підготовку відповідних постанов Кабінету Міністрів і наказів профільного міністерства, та фінансова. Тому ми повинні розглядати цей законопроект як меседж для всіх, що ми, Верховна Рада України, готові інвестувати в наших дітей, які створюватимуть майбутнє.

Шановні колеги! Хочу наголосити на тому, що профільний Комітет з питань науки і освіти все зробив для того, щоб забезпечити абсолютно відкрити, прозору, чесну, із залученням усіх фахівців, експертів можливість розглядати цей законопроект. Дев'ять місяців тривала робота над цим документом, тому хочу сказати, що це консенсусний законопроект, не законопроект однієї людини, всі політичні сили брали участь у роботі над ним.

Шановні колеги, якщо ми приймемо цей законопроект, це означатиме, що ми передаємо м'яч на поле профільного Міністерства освіти і науки, забираємо від Міністерства фінансів і розпочинаємо інвестувати в наше майбутнє.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я хочу повідомити важливу річ перед тим, як продовжиться виступ пана Співаковського. Представник комітету зараз для стенограми має зачитати остаточні пропозиції, які були узгоджені на засіданнях робочої групи і комітету. А потім ми перейдемо до розгляду кожної поправки.

Тому я попрошу, пане Співаковський, для стенограми зачитати компромісні формулювання щодо ключових моментів законопроекту... *(Шум у залі)*. Ми все одно підемо за всіма поправками, нехай пояснить логіку представник комітету, і ми порадимось, як бути. Будь ласка, пояснить логіку.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Шановні колеги, послухайте, якщо я це зачитаю, ви побачите, скільки моментів ми врахували разом з Міністерством освіти і науки, для того щоб зараз не ламати піки щодо цих питань. Послухаєте, я зараз для стенограми зачитаю. Інакше, якщо я цього не зроблю, зараз розгорнеться дискусія. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Приймається така логіка? Колеги, ми все одно розглянемо всі поправки. Це дуже фундаментальна реформа, давайте дамо можливість завершити виступ представнику комітету. Будь ласка.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую. Шановні колеги, для врахування зауважень Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України та фракцій парламенту, висловлених під час консультацій з ними, дозвольте для стенограми озвучити декілька пропозицій до тексту законопроекту. Більше того, цей текст чітко врегульований з профільним Міністерством освіти і науки України.

Перше. Перше речення абзацу третього частини першої статті 7 викласти в такій редакції: «Особам, які...» (*Шум у залі*). Шановні колеги, я зараз зачитаю... (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, зараз я даю доручення, щоб текст, який планував зачитати представник комітету, був розмножений і розданий усім народним депутатам. Ми будемо щодо кожної поправки окремо надавати слово представнику комітету. Я думаю, ніхто не заперечуватиме, якщо ми в дискусійних моментах будемо надавати слово міністру освіти і науки, яка зараз присутня на засіданні і буде присутньою впродовж усього розгляду. Щодо кожної поправки ми зможемо провести окрему дискусію.

Отже, Олександр Володимировичу, у вас ще 1 хвилина, щоб завершити виступ. Ці поправки, я думаю, протягом 20 хвилин розмножать і роздадуть усім депутатам, ми будемо кожну з них обговорювати. Завершуйте виступ і переходимо до поправок. Дякую.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую. Шановні колеги, у мене велике прохання. Для того щоб наша робота була конструктивною, як я вже казав, ми максимально врахували всі поправки: 1098 поправок врахували (це 70 відсотків), інше – консенсус. Далі – два сценарії: або

ми, якщо не приймемо цього законопроекту, продовжуємо жити за Законом «Про освіту», який створений за радянських часів, і Міністерство фінансів, за всієї поваги, в ручному режимі визначатиме філософію розвитку – кого передавати на місцеві бюджети, кому скільки грошей давати, скільки має бути стипендіатів у вишах і таке інше, або йдемо далі.

Тому, шановні колеги, я запрошую всіх до конструктиву, а після цього собі сказати: або я сьогодні голосую і даю можливість іти далі, або ми повертаємося до радянських часів. Дякую і дуже сподіваюся на конструктивну роботу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я теж хочу наголосити, що загалом є 1705 поправок, з них 607 відхилені. Я дуже розраховую на те, що ми зможемо чесно, конструктивно обговорити, а в кінці представник комітету наголосить (уважно слідкуйте за обговоренням, пане Співаковський, щоб могли пояснити), щодо яких поправок необхідне узгодження.

Я зачитуватиму, колеги, тільки відхилені поправки. Хто захоче будь-яку іншу поправку поставити для підтвердження або обговорити, піднімайте руку, я надаватиму слово. Розпочинаємо, прошу авторів поправок підготуватися.

Перша відхилена поправка – поправка 6 Співаковського. Наполягаєте на ній? Ні, не наполягає.

Наступна поправка, яку відхилено, – поправка 16 народного депутата Співаковського. Не наполягаєте? Ні (*Шум у залі*).

Поправка 21 народного депутата Кременя. Наполягаєте? Ні.

Поправка 22 Тетяни Чорновол. Не наполягає.

Поправка 24 Кременя. Не наполягає.

Поправка 25 Співаковського. Не наполягає. Скажу вам, у нас швидко йде робота.

Поправка 30 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 32 Веселової. Не наполягає.

Поправка 37 Порошенка. Не наполягає.

Поправка 45 Марченка. Не наполягає.

Поправка 50 Тараса Кременя. Не наполягає.

Поправка 58 Констанкевич. Не наполягає.

Поправка 61 Кременя. Не наполягає.

Поправка 62 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 69 Скрипника. Не наполягає.

Поправка 73 Писаренка. Не наполягає.

Поправка 110 Білозір. Не наполягає.

Поправка 117 Тетяни Чорновол. Не наполягає.

Поправка 93 (*Шум у залі*). Я почув, поправка 93 Кужель і поправка 99 Івченка.

Спочатку – Кужель щодо поправки 93. Будь ласка.

КУЖЕЛЬ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Пані Гриневич, я дуже прошу мене почути. Щодо поправки 93 написано «враховано по суті». Я хочу, щоб усі в селах, селищах, невеликих містечках почули, що для професійно-технічної освіти передбачено і враховано, як написано, по суті, що буде йти державна субвенція. Навчальні заклади I-II рівнів акредитації, ми знаємо, – 100 відсотків держава, професійно-технічні училища – це найболючіше.

Чому я взяла слово? Пані міністре, пане керівник комітету, чи знаєте ви, що зараз по всій Україні викладачам закладів профтехосвіти і технікумів виплачують півставки заробітної плати, але Державний комітет з охорони праці перевіряє ці заклади і штрафує їх по 40-50 тисяч гривень за те, що люди отримують не 3200, а 1700 гривень. Пані Ліліє, дуже прошу винести це питання на засідання уряду...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд, завершуйте.

КУЖЕЛЬ О.В. Ми захистили викладачів технікумів і закладів профтехосвіти, фінансування яких ви переклали на обласні бюджети. Ми проти цього, але субвенції повинні стовідсотково закрити їхні потреби. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Співаковський, будь ласка.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую за абсолютно правильне запитання. Але ми домовилися з Кабінетом Міністрів, з міністерством,

що в ручному режимі дивляться на баланс місцевого бюджету, і якщо він не покриває ці видатки, то далі через бюджетний комітет і через рішення уряду ці кошти виділяються. Такий механізм зараз працює.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ідемо далі. Погоджено, так? (*Шум у залі*).
Поправка 98. Крулько, будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Шановні члени уряду! Я вважаю абсолютно неприпустимою ситуацію, коли фінансування на профтехосвіту учнів, які у профтехучилищах здобувають не лише спеціальну, а й середню освіту, яка гарантована Конституцією, переносять на місцеві бюджети. Тому я цілком підтримую мою колегу Олександрю Кужель, яка наголосила на тому, що цей закон має передбачати фінансування профтехучилищ з освітньої субвенції.

Чому? Логіка дуже чітка: тому що в цих закладах учні здобувають середню освіту, а середня освіта фінансується з державного бюджету. Саме тому що середня освіта фінансується з державного бюджету, я особливо це наголошую для Міністерства фінансів, тут присутній міністр фінансів, профтехучилища в цій частині також мають фінансуватися з освітньої субвенції. Це позиція, яка мусить бути підтримана Кабінетом Міністрів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, щоб завершити.

КРУЛЬКО І.І. «Батьківщина» підтримуватиме тільки ті ініціативи, які передбачатимуть забезпечення профтехосвіти з освітньої субвенції. Дякую.

СПВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую за запитання. Відразу хочу сказати, що це спільна позиція. Ці кошти закладені, і ця компонента для всіх дітей, які навчаються в закладах профтехосвіти, фінансується напряму з державного бюджету (*Шум у залі*). Ні, всі ці кошти передбачені. Наскільки я пам'ятаю, 1,9 мільярда гривень закладено якраз для фінансування цієї компоненти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте для роз'яснення я надам усім послідовно слово. Будь ласка, пані Ліліє Гриневич, поясніть цю позицію.

ГРИНЕВИЧ Л.М., *міністр освіти і науки України.* Шановні народні депутати! Цей закон закладає можливість різних субвенцій. Я хочу сказати, що в частині профтехосвіти у нас уже існує субвенція на загальну середню освіту, і здобуття загальної середньої освіти в закладах профтехосвіти повністю фінансується за рахунок субвенції з державного бюджету. Натомість інша частина – професійна складова – фінансується за рахунок регіонального замовлення. Бюджетний кодекс може визначити й інші субвенції, закон не заперечує можливості створення інших субвенцій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміла відповідь.
Щодо поправки 79 – Юлія Володимирівна Тимошенко.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 79. Я хочу нагадати, що дискусії в цьому залі щодо професійно-технічної освіти точилися практично з початку роботи цього парламенту. Ви знаєте, що впродовж 24 років незалежності професійно-технічна освіта розглядалася як невід'ємна частина важливої цілісної системи освіти і завжди фінансувалася з державного бюджету. Саме тому в поправці чітко передбачено: «Право на безоплатну освіту забезпечується... для позашкільної, професійної та вищої освіти – за рахунок фінансування закладів освіти з державного та/або місцевих бюджетів у порядку, встановленому законодавством».

Я хочу чітко наголосити: якщо ця ситуація не буде зараз виправлена і професійно-технічна освіта й надалі буде знищуватися, наша фракція не зможе голосувати за цю реформу. Тому я прошу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. ...це питання окремо обговорити і з голосу внести правильні поправки, які передбачають посилення підтримки професійно-технічної освіти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Співаковський, будь ласка.
Пані Ліліє, якщо можна, прокоментуйте.

ГРИНЕВИЧ Л.М. Отже, поправкою 79 передбачається ще, крім того, субвенція з державного бюджету і на дошкільну, і на позашкільну освіту, яких ніколи не було в Україні. Це потребує надзвичайно великих коштів і перерозподілу доходів між місцевими бюджетами і державним бюджетом, бо ми не можемо це все фінансувати з державного бюджету, віддавши стільки доходів на місця. Дошкільна і позашкільна освіта завжди в усі роки фінансувалися з місцевих бюджетів.

З приводу професійно-технічної освіти. Вона на сьогодні підтримана субвенцією про загальну середню освіту для оплати здобуття загальної середньої освіти з державного бюджету. Але, справді, є частина, яка фінансується з місцевих бюджетів, і в цій частині ми можемо регулювати і зменшувати навантаження через додаткові дотації на бюджети або через збільшення обсягу загальнонаціональної програми підтримки професій державного значення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександр Володимировичу, будь ласка.

СПВАКОВСЬКИЙ О.В. Шановна Юліє Володимирівно, дякую за запитання. До того, що сказала пані міністр, я хочу додати, що визначено філософію, як ми розділяємо спеціальності: якщо вони необхідні в цілому по країні – фінансуються за рахунок державного бюджету, а які забезпечують регіональне замовлення – за рахунок місцевого. Наприклад, у Херсонській області ми запустили програму людського капіталу, за якою обласна рада і місцеві бюджети частково це фінансують. Плюс фінансується компонента загальної середньої освіти. Таким чином на сьогодні профтехосвіта має диверсифікацію фінансування з трьох джерел – державний бюджет, місцевий бюджет і обласний бюджет. Отак це зроблено.

Юліє Володимирівно, ми повинні розуміти, що, на жаль, дуже багато профтехучилищ почали працювати просто неефективно, фактично, там здобували спеціальності, які нікому не потрібні, наприклад оператор комп'ютерного набору. Таким чином запущено реформу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте 30 секунд.

СПВАКОВСЬКИЙ О.В. ...зробити так, щоб адміністрація профтехучилищ виключила спеціальності, в яких на сьогодні на ринку праці немає потреби, і залишила тільки те, що потрібно Україні в цілому і територіям зокрема.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, ми провели обговорення. Мене цікавить, чи задоволені ви обговоренням? Така відповідь приймається? (*Шум залі*). Яка пропозиція? Юліє Володимирівно, будь ласка, озвучте, 1 хвилина.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги! Я думаю, що питання професійно-технічної освіти потрібно всім депутатам разом з урядом вирішити стратегічно. Якщо є якісь спеціальності у професійно-технічних закладах, які не мають попиту або застаріли, – виключайте їх з переліку і не набирайте туди людей, немає ніяких питань. Але практично виключити професійно-технічну освіту з фінансування – це неприпустимо.

Я ще раз наголошую, в цьому залі набиралося до 300 депутатів, які голосували за відновлення фінансування професійно-технічної освіти з державного бюджету. Потрібно до цього повернутися і зробити так, як треба, по честі і по совісті, тому що за освіту практично в усіх країнах світу відповідає держава і держава фінансує. Відкрийте, будь ласка, конституцію Німеччини, одна з перших статей – держава гарантує освіту...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ми завершили обговорення.

Чому я надаю слово і прошу сформулювати пропозицію? Бо порядок розгляду в другому читанні передбачає, коли є поправка... Ось, наприклад, поправку 79 враховано частково. Може бути пропозиція повністю врахувати поправку чи відхилити, і тоді – голосування. Тому формулюйте правильно вашу пропозицію, яку я як Голова маю ставити на голосування в сесійній залі.

Сформулюйте пропозицію, Юліє Володимирівно, 10 секунд.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Наша фракція пропонує таке формулювання: професійно-технічна освіта фінансується з державного бюджету. Все, крапка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Це не поправка 79. Яке має бути формулювання щодо поправки? (*Шум у залі*). Повністю врахувати, зрозуміло.

Тоді, пані Ліліє і пане Співаковський, я ставлю на голосування таку пропозицію. Поправку 79 народного депутата Тимошенко враховано частково. Вимога автора – врахувати її повністю. Правильно буде так формулювати? Так.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Тимошенко поправку 79, внесену нею, врахувати повністю. Хто підтримує дану пропозицію, прошу проголосувати. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 105.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 99. Івченко, будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Я прошу поставити поправку 99 на підтвердження. Ця правка скасовує безоплатне забезпечення учнів навчальними посібниками, залишаються лише підручники. Це негативно позначиться на якості освітнього процесу. Посібники – це навчальні зошити, прописи, задачники тощо. Тобто у нас складеться ситуація, що діти, батьки яких не зможуть це придбати, навчатимуться без прописів, контурних карт тощо. Я пропоную поставити цю поправку на підтвердження і не підтримувати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто коментуватиме?

Співаковський, будь ласка.

СПИВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую за запитання. Просто хочу сказати, що підручник – це обов'язкова частина, яка проходить відповідну експертизу і затверджується колегією Міністерства освіти і науки. Тобто це підручник, рекомендований до використання. Всі інші посібники мають статус – можна чи не можна їх використовувати. Якщо ми цього не залишимо, то будемо мати проблему, тому що буде, наприклад, 100 різних авторських посібників, і ми повинні будемо це фінансувати. Просто виникатимуть конфлікти. Тому я прошу зняти це питання, інакше ми будемо мати проблеми.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Міністр не коментуватиме. Тобто ви зрозуміли логіку представника комітету. Можливо, не набравши голосів для підтвердження, ми можемо внести проблему в закон.

Будь ласка, Івченко, 30 секунд.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую вам за пояснення. Але наскільки я розумію, ці навчальні посібники використовуються в освітньому процесі. Тобто діти повинні в тому чи іншому варіанті мати ці навчальні посібники. Якщо будуть домашні завдання і діти, батьки яких не зможуть купити посібники, їх не виконають, що буде? Тобто ми сьогодні погіршуємо становище дітей, батьки яких не можуть забезпечити навчальний процес навчальними посібниками.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні, пане Вадиме? Наполягає. Отже, зараз я поставлю на голосування поправку 99 для підтвердження. Хочу наголосити: для того, щоб пропозицію комітету було підтримано, ми маємо набрати 226 голосів. Тому я прошу всіх підготуватися до голосування, зайняти свої робочі місця.

Ставлю на голосування поправку 99 народного депутата Кременя. Комітет просить підтримати дану поправку. Прошу проголосувати і підтримати. Голосуємо, колеги. Прошу підтримати.

«За» – 152.

Рішення не прийнято.

Колеги, я думаю, що в нас такі ситуації ще виникатимуть, і цей законопроект ми не розглянемо навіть до перерви. Ви ще проконсультуйтеся між собою, і якщо знайдете порозуміння, ми зможемо до цієї поправки повернутися і прийняти щодо неї окреме рішення.

Отже, далі я називатиму відхилені поправки, а хто захоче поставити на підтвердження, я їх оголошуватиму.

Поправка 117 Тетяни Чорновол. Не наполягає.

Поправка 121 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 134 Веселової. Не наполягає (*Шум у залі*).

Яка поправка? Поправка 126 Мусія. Будь ласка.

МУСІЙ О.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одноmandатний виборчий округ № 124, Львівська область, самовисуванець). Шановні народні депутати, добрий день! Ми перейшли (прошу всіх дуже уважно послухати)

до статті 7 «Мова освіти». Насправді руками народних депутатів, які входять до фракції «Самопоміч», намагаються ввести російську мову як другу мову в навчальний процес в Україні. Ця стаття передбачає не вивчення мови національної меншини – російської, а навчання мовою національної меншини (читайте – російською) в Україні.

Люди добрі, на третьому році війни з агресором – Московією ви хочете нашими руками ввести в Україні російську мову? Совісті у вас немає! Це називається євроінтеграція і захист України?

Тому я прошу поставити на голосування для підтвердження всі поправки із 126-ї до 202-ї та відповідно визначитися, підтримувати чи не підтримувати ці поправки. Моя поправка...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

МУСІЙ О.С. Цією поправкою передбачена якраз українізація освітнього процесу, а не повернення в московське ярмо. Вона передбачає вивчення лише одного предмета, а не навчання цією мовою. Люди, не руйнуйте українську державність реформою освіти!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Співаковський Олександр Володимирович. Будь ласка.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую. Шановний Андрію Володимировичу, у мене прохання: і я коментуватиму, і міністр освіти і науки, ми домовилися щодо цього питання.

Шановні колеги, відразу хочу сказати, що ми спеціально провели три «круглі столи» протягом цих 10 місяців – у січні, травні й червні, під час яких знаходили цей достатньо крихкий компроміс між забезпеченням прав національних меншин і тим, що українська мова повинна бути мовою освітнього процесу. Тому, шановні колеги, якщо ми зараз почнемо рухати ці речі, то можемо отримати дисбаланс, і тоді інша сторона не голосуватиме.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лілія Гриневич. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

Колеги, перед тим як виступить пані Лілія, хочу сказати, що я є прихильником того, щоб ми обговорили це питання, тому я надам репліку тому, кого ви назвали, щоб ми змогли вийти на рішення, яке

буде підтримано залом. Бо зараз технічно ставити 80 поправок одна за одною... Я прихильник того, щоб ми вийшли на компромісний варіант, з яким усі будуть згодні. Давайте спробуємо знайти його.

Лілія Гриневич. Будь ласка.

ГРИНЕВИЧ Л.М. Шановні колеги, я дуже прошу вас послухати аргументи щодо статті 7, оскільки вона викликає найбільші дискусії у різних фракціях і в різних аспектах.

Отже, наша логіка статті 7 така: ми повинні дотриматися Конституції і при цьому змінити патову ситуацію, що склалася на сьогодні у школах меншин. У чому полягає ця ситуація? У тому, що у школах меншин вивчають українську мову тільки як предмет, і в результаті у нас є школи меншин, з яких виходять діти, які не володіють українською мовою, навчаючись в українських комунальних закладах освіти.

У зв'язку з цим, не порушуючи прав національних меншин, які визначені Конституцією, де є пряма норма про те, що їм (цитую) «відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови», ми це виписали в законопроекті, але далі розписали, в який спосіб це має відбуватися, з точки зору захисту інтересів цих дітей, щоб вони вільно володіли державною українською мовою. Цю поправку ще не зачитав представник комітету, зараз її роздруковують, щоб кожен із вас побачив текст цієї мовної статті.

Як ми записали? Ознайомтеся зараз зі статтею в редакції комітету. До неї внесено таку поправку: «Особам, які належать до корінних народів і національних меншин України, гарантується право на навчання рідною мовою, поряд з українською мовою (це з рішення Конституційного Суду), в комунальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти». І далі (увага!) додаємо «з поступовим збільшенням на кожному наступному рівні освіти кількості навчальних предметів, що вивчаються українською мовою».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, ще 1 хвилина.

ГРИНЕВИЧ Л.М. Коли дитина, яка зростає в угорськомовному чи румуномовному середовищі, приходять у перший клас, вона не може відразу всі предмети вивчати українською мовою. До речі,

прошу не вводити в оману, що з'являються школи меншин. Вони були тут від початку незалежності. Ми зараз цією статтею якраз запроваджуємо революційну норму, що вони таки знатимуть українську мову. Так ось дитина, поки підросте, вже вивчить українську мову, а в 5-9 класах ми починаємо вводити інші предмети українською...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще 1 хвилина, завершіть.

ГРИНЕВИЧ Л.М. ...на етапі старшої школи дитина вивчатиме практично всі предмети державною мовою і лише кілька – рідну мову, рідну літературу – як окремі предмети.

Тому я переконана, що ми робимо величезний поступ цією статтею в інтересах України, українських громадян – дітей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Співаковський Олександр Володимирович. Будь ласка.

СПИВАКОВСЬКИЙ О.В. Я ще раз хочу сказати: комітет абсолютно чітко провів усю процедуру для того, щоб ми прийняли цей текст. Ми розуміємо, що це компроміс. Міністр освіти і науки наголосила на тому, що таким чином запускається процес, щоб угорські, румунські, до речі, і російські школи, які є, зокрема, у Херсоні, переходили поступово на українську мову. Я особисто вважаю, що дитина, яка не розпочинає навчання українською мовою з початкових класів, буде користатися російською мовою. Тому саме ця стаття дає можливість запустити цей процес, ось і все.

Більше того, я хочу вам просто нагадати: три «круглі столи» і голосування членів комітету 5:0 у присутності 150 експертів, які брали в цьому участь.

Шановні колеги, вам зараз голосувати – підтвердження або ні, але ми повинні зрозуміти, що ми пройшли відповідні процедури для того, щоб винести це під купол.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Репліка. Березюк від «Самопоміч».

БЕРЕЗЮК О.Р. Брутальна брехня протягом останніх 20 років просто руйнує Україну. Тому закликаю депутатів, які одягають вишиті сорочки, а насправді ховають під ними брутальне невігластво і невміння читати українською мовою. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте порадимося, як нам бути. Я радив би надати слово щодо цього питання, яке викликає найбільшу кількість дискусій, по 1 хвилині від кожної фракції, щоб обговорити. Бо я вам скажу, в чому річ. Зараз можна технічно поставити на голосування 80 поправок, але це не приведе до вирішення питання, якщо ми в залі не знайдемо консенсусу в остаточному рішенні.

Я пропоную, власне, щодо статті 7, яка викликала одну з найбільших дискусій і щодо якої комітет знайшов компромісне рішення, обмінятися думками. Приймається така пропозиція? По 1 хвилині від фракцій, так? Щоб визначити загальну позицію.

Мусій, будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати, у мене зауваження щодо процедури. Щойно ви чули виступ міністра освіти, яка сказала, що народні депутати ще не бачили нової поправки до цієї статті. Насправді її ще не існує в природі, її тільки роздруковують. Як ми можемо зараз розглядати і за щось голосувати, коли ми цієї нової поправки, на відміну від порівняльної таблиці, ще не читали?

Народні депутати мають два дні часу за Регламентом. Шановний пане Голово, не порушуйте, будь ласка, Регламенту, забезпечте мені право вивчити з експертами цю поправку, яку щойно було внесено з голосу. Тоді процедуру буде дотримано. А поза процедурою вносити цю поправку... Я все одно наполягатиму на підтвердженні цих поправок. Це моє конституційне право – вимагати підтвердження чи ні. Будь ласка, забезпечте мої права як народного депутата.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хочу вам нагадати, що під час доповіді керівник комітету хотів зачитати ці формулювання, які розробив комітет, але оскільки була пропозиція від депутатів озвучити їх у порядку надходження, мною було дано доручення роздрукувати ці компромісні пропозиції, роздати їх, і фактично всі депутати в залі зараз мають ці пропозиції.

Якщо ви будете наполягати, я поставлю кожну з тих поправок на підтвердження, як і передбачено Регламентом. Але ми повинні вийти на загальну позицію в остаточному прийнятті рішення щодо проекту закону, тому я переконаний і маю на це право, що під час обговорення і дебатів я можу попросити фракції обмінятися думками з цього приводу.

Отже, у вас є формулювання, яке запропонували спільно комітет і міністерство. Відводиться по 1 хвилині на виступи тих, хто наполягає.

Крулько, «Батьківщина», 1 хвилина (*Шум у залі*).

Від «Блоку Петра Порошенка» Оксана Білозір. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

БІЛОЗІР О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! У мене запитання до міністра освіти і науки і до тих депутатів, які аплодують міністру. Є два поняття: «забезпечення вивчення» і «забезпечення навчання». Забезпечення навчання – це гарантія держави як державотворчий процес забезпечення освітнього навчання у форматі державної мови. Що стосується поняття «забезпечення вивчення» – це підтримка держави, держава – партнер національних меншин, яка забезпечує згідно з Конституцією, на яку ви посилаєтесь, їхні мовні права, традиції і культуру.

Тому ми змішуємо два поняття, робимо сурогат і, дійсно, підмиваємо основи державотворення (*Оплески*). Ми не можемо сьогодні цим маніпулювати, бо саме через те, що ми втрачали нашу ідентичність протягом 25 років, іде війна на Донбасі, і якісь компроміси не повинні стати основою...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

БІЛОЗІР О.В. Одну хвилинку, у мене є поправка 131, я хотіла б зараз вам її зачитати і пропоную за неї проголосувати. Тоді ці два поняття в цьому базовому законі будуть урівноважені у своїх правильних позиціях. Можу я зачитати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всі мають текст, усі бачать, не треба зачитувати. Тобто ви наполягаєте?

БІЛОЗІР О.В. Я зачитаю, це моя поправка...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд, щоб завершити.

БІЛОЗІР О.В. Моя поправка 131 пропонує частину першу статті 7 викласти в такій редакції:

«1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова». Не маніпулюємо – українська чи якась інша, а державна мова (*Оплески*).

Далі: «Особам, які належать до національних меншин, забезпечується право на вивчення рідної мови у закладах освіти».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колего, зрозуміло.
Зараз від фракції – Юлія Тимошенко.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні друзі! Я думаю, що ми сьогодні маємо наслідки тієї слабкої політики, яка проводилася щодо зміцнення української мови в нашій рідній державі, і тієї компромісності, яка викидала українську мову на узбіччя заради якихось домовленостей, які насправді не були на користь України. Тому я пропоную поправку пані Білозір поставити на голосування і підтримати всією Верховною Радою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від «Народного фронту» – Тарас Кремінь.
Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»).* Шановні колеги! Я як член комітету і як голова підкомітету з питань освіти підтверджую, що мовна дискусія на наших засіданнях тривала надзвичайно довго. Тут є абсолютна підтримка не тільки з боку громадських організацій, академічних наукових установ, а й професійного середовища.

Але треба дивитися на реалії. Ми, дійсно, маємо місця компактного проживання національних меншин у різних куточках нашої України. Це стосується не тільки угорців, румунів, а й кримських татар, які сьогодні позбавлені права проживати на своїй історичній батьківщині, але повинні мати гарантії.

Я хотів би звернути увагу на остаточну версію цієї статті і не плутати політичні спекуляції з тими законодавчими ініціативами, які були обговорені і підтримані нашим комітетом одноставно. Тому прошу бути максимально зваженими і звернути увагу на початок статті 7, яка підтримана і, думаю, поділяється більшістю: мовою навчального процесу є державна...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Чубаров, 1 хвилина. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЧУБАРОВ Р.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги, я також хотів закликати, що нам треба бути дуже уважними. Я сам собі ставлю запитання: що ми хочемо?

Перше: чи хочемо ми, щоб в Україні існували школи, випускники яких не знають державної мови? Ні, ми не хочемо таких шкіл.

Друге: чи хочемо ми із запровадженням повного навчання українською мовою заборонити комусь навчатися своєю рідною мовою? Ні, я думаю, ми не хочемо таких шкіл (*Оплески*).

Отже, дорогі мої, якщо ми зараз приймаємо поправку пані Білозір, то це повторно вбиваємо кримськотатарську мову. Нас уже забороняли за радянських часів! Я впевнений і вас закликаю: редакція, запропонована міністром освіти і науки та відповідним комітетом, – на сьогодні не компроміс, а найбільш вдала форма, яка забезпечує повне опанування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ЧУБАРОВ Р.А. ...повне опанування державної мови на всій території і дотримання елементарних прав людини. Таким чином усі

діти – румунські, кримськотатарські, угорські, – навчаючись своєю мовою, поряд із державною, повністю володітимуть і державною мовою.

Та редакція, яку запропонувала міністр освіти і науки, з поступовим збільшенням на кожному рівні української мови, говорить про те, що на останніх...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, завершіть, але вже 10 секунд.

ЧУБАРОВ Р.А. ...що в нас у середніх школах останні роки навчання діти повністю будуть навчатися українською мовою.

Отже, я прошу підтримати редакцію міністра і відповідного комітету. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колеги, я хочу повідомити, що ми не будемо проводити безкінечної дискусії з цього приводу, будемо визначатися. Я надам можливість виступити від усіх фракцій.

Мосійчук, Радикальна партія. Будь ласка. Потім Подоляк та Ілленко. Все, це буде вичерпний перелік.

МОСІЙЧУК І.В. Радикальна партія Олега Ляшка. Ми будемо підтримувати поправку пані Оксани Білозір. За всієї поваги до кримськотатарського народу, хочу зазначити мовою цифр. Минулого року міністерство витратило 3 мільйони гривень на забезпечення проведення ЗНО татарською мовою. Скористалося цим аж вісім осіб. Це що, раціональне витрачання коштів? Ні, шановні, вивчати рідну мову має право кожен, але викладання має бути виключно українською державною мовою! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Подоляк Ірина, 1 хвилина. Будь ласка, увімкніть мікрофон. Потім – Ілленко, за ним – Литвин.

ПОДОЛЯК І.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»*). Шановні колеги! Безсумнівно, та ситуація, яка

склалася в Україні щодо застосування і використання державної мови, є сумною. З іншого боку, ми не можемо не зважати на громадян України на Закарпатті, Чернівеччині, Херсонщині, Харківщині. Власне, редакція комітету, яка щойно була роздана і яку для стенограми пан Співаковський ще зачитає, навіть у тих школах, які на сьогодні проводять навчання мовами національних меншин, допоможе покращити ситуацію з українською мовою, і в нас уже не буде такого, що діти, закінчуючи школу, не можуть говорити українською мовою.

Крім того, безсумнівним також є те, що нам потрібно вносити і розглядати законопроект про державну мову, у якому буде визначено, що держава фінансує...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

ПОДОЛЯК І.І. ...що зовнішнє незалежнє оцінювання, незважаючи на те, якою мовою ведеться навчання у закладах освіти, має складатися виключно державною мовою. Це буде додатковим стимулом для того, аби вся освіта у нас була україномовною. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ілленко, 1 хвилина.

ІЛЛЕНКО А.Ю., голова підкомітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Шановні колеги, я звертаюся до вас, тому що, повірте, сьогоднішнє голосування буде працювати на десятиліття вперед, і зараз ми не маємо права зробити помилку. Ми поважаємо всі національні меншини. Ми маємо гарантувати всі права людей. Ми маємо гарантувати національним меншинам право вивчати рідну мову. Це точно треба зробити, у жодному разі не можна зазіхати на це.

Але ми не можемо консервувати русифікацію української освіти. Ми не можемо далі оплачувати ситуацію, коли українські діти не мають можливості нормально вивчити українську мову. Війна почалася, в тому числі, через те, що не було українських шкіл на Донбасі і в Криму, що там була тотальна русифікація. Туди перш за все прийшла війна, туди прийшли російські танки. А там, де є українська

мова, російські танки не пройдуть! Ось це головне питання сьогоднішнього дня. Не зробимо помилки! Захистімо українську мову і права всіх національних меншин!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Литвин. Будь ласка, 1 хвилина.

ЛИТВИН В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, самовисуванець). Шановний Голово! Шановні колеги! Я прочитав оцю остаточну версію, станом на 5 вересня 2017 року, і повинен сказати, що комітет цієї версії не затверджував. У всякому разі, мені це не відомо. Це перше.

Друге. Формулювання, яке пропонується, надзвичайно розмите. Ви послухайте: «...гарантується право на навчання рідною мовою, поряд з українською мовою» – і далі пропонується, що потім на кожному наступному рівні освіти кількість навчальних предметів, що вивчаються українською мовою, буде збільшуватися. Скажіть, будь ласка, це означає, що українською мовою вивчати не будуть?

Тому конкретна пропозиція без емоцій: цю статтю зараз пропустити, провести консультації (не «междусобойчик», а консультації), і думаю, якщо у нас виникатимуть сумніви, перенести цю статтю на третє читання. Давайте будемо поспішати повільно, щоб не наробити дурниць. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, я згоден з паном Володимиром. Ми маємо діяти дуже зважено і раціонально. Подивіться, що ми зараз маємо. Ми маємо на руках пропозицію комітету і міністерства. Ми маємо пропозицію Оксани Білозір. Фактично, напевно, це і є дві позиції, які я мав би поставити на голосування, чи будь-яку іншу.

Колеги, послухайте мене уважно. Я зараз зможу поставити обидві пропозиції на голосування, а можу зробити, як порадив пан Володимир (ми, очевидно, не завершимо розгляду до перерви): цю поправку відкласти, під час обідньої перерви провести додаткові консультації, відчуваючи настрій залу.

Або навіть я так сказав би: можливо, варто провести два рейтингові голосування, щоб побачити настрій залу, і після перерви проголосувати сформовану пропозицію. Якщо ми зараз просто поставимо

на голосування обидві пропозиції, думаю, що провалимо і одну, й другу. Я вважаю, що найгірше буде, якщо ми жодного рішення в цій сфері не приймемо.

Пані Ліліє, будь ласка, порадьте, як нам діяти в цій ситуації. Будь ласка.

ГРИНЕВИЧ Л.М. Шановні народні депутати, я погоджуюся з пропозицією відкласти зараз цю поправку і провести консультації. Я лише вас прошу під час консультацій поставити собі таке питання: чи після голосування поправки в редакції, яку оголосила пані Оксана... Пані Оксано, з усією повагою, я сама хотіла б, щоб можна було в такій редакції ухвалити цю статтю. А найкраще було б, якби в Законі «Про освіту» ми могли б просто послатися на нормальне мовне законодавство.

Але я хочу зараз вас попросити: подивіться на цю поправку з точки зору відповідності Конституції. Бо чого я найбільше боюся – що потім через невідповідність Конституції цієї поправки не буде підписаний Закон «Про освіту», який містить у собі всю реформу. Тому що якщо ви видалите слова – прями норми Конституції, а ви їх видаляєте, у нас буде неконституційна норма в законі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олександрє Володимировичу, будь ласка.

СПВАКОВСЬКИЙ О.В. Шановні колеги, ми так у комітеті і відчували, що якраз ця позиція буде нас роз'єднувати. Дійсно, ми маємо дві позиції. Якщо ми приймаємо позицію пані Оксани Білозір, то виходимо з абсолютно чіткої позиції, що кордон проходить у голові кожної людини. І якщо ми хочемо, щоб там був кордон, то державна мова повинна бути мовою навчання. Якщо ми виходимо з реальної ситуації, що склалася в Україні, то повинні розуміти, що нам необхідний якийсь сценарій, щоб запусити українізацію там, де люди взагалі не розмовляють українською мовою, а розмовляють, наприклад, тільки російською або угорською, або румунською.

Шановні колеги, ми зараз розв'язуємо проблему за двома сценаріями: або сьогодні приймаємо рішення і ставимо крапку в дискусіях навколо того...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, я хочу оголосити рішення з цього приводу. Не відкидаючи того факту, що кожна поправка далі буде розглядатися, для того щоб відчути настрій залу, я зараз поставлю на рейтингове голосування дві пропозиції (*Шум у залі*).

Оксана Білозір. Репліка, будь ласка. Можливо, є варіант компромісу, скажіть, пані Оксано.

БІЛОЗІР О.В. Я скажу таке. Якби 26 років тому ми послалися саме на такі норми, як моя поправка, то до сьогодні Україна була б єдиною, і ми не мали б війни на сході України. Це перше.

Друге, що я хотіла б сказати. Це не тільки моя поправка, це вимога всіх громадських організацій і українського народу.

Третє. З приводу цієї поправки є роз'яснення Конституційного Суду, який визначає ці поняття.

Тому я наполягаю на голосуванні моєї поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ніхто не ставить під сумнів голосування, пані Оксано. Поправку буде поставлено на голосування. Ми ж намагаємося знайти рішення, яке об'єднає зал, і тому кажу: ми можемо йти технічно. Думаю, було б правильно, щоб ми поставили обидві пропозиції на рейтингове голосування і побачили настрій залу в цілому. Потім, на мою думку, варто відтермінувати це питання, під час обідньої перерви зібратися і спробувати знайти рішення. Але якщо будь-яка з цих пропозицій набере 226 голосів, можливо, ми вийдемо на рішення.

Колеги, зрозуміла позиція? Я зараз поставлю дві пропозиції на рейтингове голосування для того, щоб ми відчули підтримку в залі, як зал ставиться до обох пропозицій.

Отже, перша пропозиція – та, що була сформована на базі комітету і міністерства, яка є у вас в розданих матеріалах, про яку говорили і Гриневич, і Співаковський, і Чубаров. Я не буду її зачитувати. І друга пропозиція – поправка 131 Білозір, яку навіть зачитали для стенограми, щоб усім було зрозуміло. Зараз я обидві поставлю на рейтингове голосування, лише для орієнтації в залі.

Спочатку ставлю пропозицію комітету і міністерства. Хто підтримує позицію комітету і міністерства, прошу проголосувати і підтримати. Голосуємо, колеги, рейтингове голосування. Прошу проголосувати. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 160.

Рішення не прийнято.

Наступна пропозиція – поправка 131 Оксани Білозір, яка була нею зачитана для стенограми, всі чули. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати. Рейтингове голосування, будь ласка, голосуємо.

«За» – 196.

Рішення не прийнято.

Колеги, станом на цей момент, жодна з цих пропозицій не має більшості в залі. Багато хто дуже багато зусиль доклав для захисту української мови. Думаю, було б правильно, щоб ми спробували знайти спільне рішення під час перерви щодо цих пропозицій. Чи згодні з тим, пані міністре? Чи згодні, пане Співаковський? Голосування показало, що ані одну, ані другу пропозицію не буде прийнято.

У мене є пропозиція щодо статті 7 спробувати від 14 до 16 години знайти компромісний варіант. Якщо не знайдемо, поставимо всі, які є, але я переконаний, що парламент і уряд повинні зробити спробу знайти компроміс. Є загальна згода? Бо найгірше буде, якщо нічого не приймемо.

Тому я пропоную відтермінувати розгляд статті 7, а зараз іти за всіма іншими поправками. Якщо на завершення залишиться одна проблема і якщо під час перерви ми напрацюємо варіант, то будемо мати шанс вийти на рішення. Згода, товариство? Давайте з цим законопроектом займатися не політикою, а державотворенням, давайте шукати ті позиції, які нас об'єднують.

Пане Мусій, чи можу я ваші позиції після перерви поставити на голосування, а зараз іти за іншими поправками? Так, я обіцяю, що всі пропозиції будуть поставлені на голосування, а зараз ідемо за всіма іншими поправками. Домовилися, це обіцянка і слово. Я далі зачитуватиму всі поправки, добре?

Поправка 110 Оксани Білозір. Будь ласка. Після перерви ми розглянемо тільки мовні поправки.

БІЛОЗІР О.В. Якщо ми говоримо про те, що формуємо нову сучасну систему освіти, нову школу, то, напевно, повинні закласти в законі стандарти, які визначали б (саме цього стосується моя поправка 110), що одним із головних завдань державної політики у сфері освіти є підтримка сучасних технологій навчання, повна інформатизація навчальних закладів та навчального процесу (щоб учителі не

бігали за депутатами і не вимагали комп'ютерних класів), запровадження інноваційних технологій, у тому числі навчання онлайн, і найголовніше – ми закладаємо цією правкою стандарти, щоб хтось не вигадував на місцевому рівні, що їм підходить, а що не підходить. Тому я наполягаю повернутися до цієї поправки і проголосувати за освіту онлайн, за сучасні технології як стандарти сучасної української школи.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Роз'яснення зрозуміле.

Ставиться на голосування поправка 110 народного депутата Білозір. Хто підтримує поправку, прошу проголосувати.

«За» – 162.

Рішення не прийнято.

Вашу поправку не підтримано, ідемо далі.

Поправка 117 Тетяни Чорновол. Не наполягає.

Поправка 121 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 134 Веселової. Не наполягає.

Поправка 151 Білозір (*Шум у залі*). Зараз я оголосила поправку 151. Голова Верховної Ради сказав, що ми дійшли до поправки 110, ви стверджуєте, що ні. Я зараз повернуся до поправки 8 і пройдемо до поправки 110, я почула. Зараз я відкоригую все це.

Я оголосила поправку 151. Чи ви наполягаєте, пані Оксано? Не наполягає. Тоді я повертаюся до поправок.

Поправка 16 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 21 Кременя. Не наполягає.

Поправка 22 Тетяни Чорновол. Не наполягає.

Поправка 24 Кременя. Не наполягає.

Поправка 25 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 30 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 32 Веселової. Не наполягає.

Поправка 37 Олексія Порошенка. Не наполягає.

Я пройду всі поправки, щоб потім не робили зауважень (*Шум у залі*). Шановні колеги, хвилину, зараз ми усвідомлюємо, як рухаємося далі. Я ще раз хочу наголосити, що обговорення всіх поправок до

статті 7 ми відкладаємо до 16 години і починаємо обговорювати поправки вже до статті 8. Це сторінка 83, відкрийте її, будь ласка.

Отже, поправка 207 народного депутата Марченка. Не наполягає.

Поправка 208 народного депутата Литвина. Володимир Михайлович наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Литвина.

ЛИТВИН В.М. Я не наполягатиму на поправках, розуміючи, що підтримки вони не знайдуть, але в мене є одне прохання: коли ми будемо розглядати прикінцеві положення, щоб ви дали мені можливість висловити свої пропозиції щодо поправок до прикінцевих положень, там у мене буде дві пропозиції. Дякую за розуміння.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам за конструктив. Обов'язково, шановний Володимире Михайловичу, надамо вам слово.

Отже, на поправці 210 ви не наполягаєте.

Поправка 212. Ви також не наполягаєте.

Поправка 215 пані Тетяни Чорновол. Не наполягає.

Поправка 217 пана Співаковського. Не наполягає.

Ми просто після 16 години повернемося до статті 7 і будемо розглядати поправки від 150 до 210.

Поправка 251 Ляшка. Наполягаєте? Будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Наша команда підтримує необхідність реформи освіти в Україні, але не такої, у результаті якої українські діти будуть позбавлені можливості отримувати знання. Наприклад, 1 вересня я був у селі Понори Талалаївського району на Чернігівщині. Там примусово закривають школи і позбавляють сільських дітей можливості навчатися. Реформа освіти – це не економія бюджетних коштів на освіті українських дітей, це якраз забезпечення якісної і доступної освіти.

У нас три принципові вимоги. Перша – ми наполягаємо на 11-річному терміні навчання, а не 12-річному. Друга – ми наполягаємо на підвищенні зарплати вчителям не впродовж п'яти років, а вже з 1 жовтня – як мінімум на 25 відсотків Третя вимога – відновлення державного фінансування закладів професійно-технічної освіти. Державна політика в робітничому кадровому потенціалі має бути обов'язково. Оце наші три ключові вимоги (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Однак я маю зауважити, що ваша поправка 251 стосується профільної середньої освіти. Мені ставити її на голосування чи ви не наполягаєте?

Поправка 253 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 254 Попова. Будь ласка, увімкніть мікрофон Ігоря Попова.

ПОПОВ І.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Шановні колеги! Підтримка цієї поправки дасть нам змогу зберегти 11-річний термін навчання в середній школі. Реально на сьогодні немає передумов для того, щоб збільшувати на рік термін навчання дітей. Автори посилаються на західний досвід, але навіть у європейських країнах в одних країнах діти навчаються 12 років, а в інших – 11. У Чехії навчаються 11 років, у Франції школу закінчують у 16-17 років, і ці країни досить успішно готують свої кадри.

Я знаю, що багато з колег відвідали районні, обласні конференції вчителів, брали участь в урочистих лінійках, спілкувалися з батьками і вчителями. Скажіть, хто вас просив підтримати збільшення терміну навчання до 12 років? Давайте не робити зі школи шлюбну агенцію, давайте дамо змогу дітям продовжити професійне навчання після 11 років у школі.

Хочу також наголосити, що навіть неприйняття цього законопроекту чи перенесення його на повторне друге читання все одно дозволить уряду підвищити зарплату вчителям, про що нас просять...

ГОЛОВУЮЧА. Ставиться на голосування поправка 254 народного депутата Попова щодо терміну освіти. Хто підтримує поправку, прошу проголосувати.

«За» – 110.

Рішення не прийнято.

Поправка не знайшла необхідної підтримки.

Поправка 261 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 262 Володимира Михайловича Литвина. Не наполягає, як він нас попередньо поінформував.

Поправка 263 Співаковського. Не наполягає.

Поправка 269 Співаковського. Не наполягає.
Поправка 272 Співаковського. Не наполягає.
Поправка 275 Співаковського. Не наполягає.
Поправка 276 Ляшка. Не наполягає.
Поправка 277 Співаковського. Не наполягає.
Поправка 279 Ляшка. Не наполягає.
Поправка 280 Кременя. Не наполягає.
Поправка 281 Співаковського. Не наполягає.
Поправка 282 Ляшка. Не наполягає.
Поправка 283 Одарченка. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ОДАРЧЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (одномандатний виборчий округ № 183, Херсонська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Дана поправка спрямована на припинення політики уряду щодо перекладання проблеми середньої освіти на органи місцевого самоврядування. Функція управління середньою освітою є делегованим повноваженням, і тут треба чітко розуміти, що фінансувати середню освіту мусить держава. А ви зараз пропонуєте органам місцевого самоврядування оплачувати цю освіту.

Ми пропонуємо визначити, що середня освіта має фінансуватися за рахунок субвенції з державного бюджету в повному обсязі, а не обмежено, як це відбувається зараз. Прошу підтримати мою поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Роз'яснення зрозуміле. Прошу голосувати, хто підтримує поправку 283 народного депутата Одарченка.

«За» – 89.

Рішення не прийнято.

Ваша поправка не знайшла необхідної підтримки.

Поправка 287 народного депутата Ляшка. Не наполягає.

Поправка 289 Ляшка. Не наполягає (*Шум у залі*). Я до вас звертаюся, а ви не наполягаєте. Коли наполягаєте, це всі чують, пане Олеже. Олег Ляшко наполягає на поправці 287. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Шановні колеги з більшості і всі, які зараз голосують за ці поправки! Команда Радикальної партії

наполягає на одному: робота вчителя повинна достойно оплачуватися, адже це надзвичайно важка робота, і ми всі тут сидимо, в тому числі, завдяки нашим чудовим вчителям. Тому ті пропозиції, які сьогодні є, щоб упродовж п'яти років піднімати зарплату вчителя, ми не підтримуємо. Бо поки гладкий схудне, худий здохне (*Оплески*). Поки ви п'ять років будете піднімати зарплату вчителям, в Україні не залишиться вчителів. І кого вчити!

Тому ми наполягаємо, щоб зарплату вчителям підвищили вже з 1 жовтня мінімум на 20 відсотків, з нового року – ще на 25 відсотків.

І ключові питання – відновлення системи професійно-технічної освіти і збереження 11-річки. Ви хочете, щоб у нас у 18 років півкласу вагітних дівчат із школи виходили? Досить там сидіти, треба працювати.

ГОЛОВУЮЧА. Шановний колего, у цій поправці йдеться не про вагітність, а про створення освітніх округів. Її ставити на голосування? Не ставити. Ідемо далі.

Поправка 289 народного депутата Ляшка. Ви наполягаєте? Не наполягає.

Поправка 290 народного депутата Ляшка. Не наполягає.

Поправка 292 Тимошенко Юлії Володимирівни. Будь ласка, увімкніть мікрофон пані Тимошенко.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги, ви знаєте, що зараз триває процес об'єднання територіальних громад, і при цьому ліквідується частина шкіл у віддалених селах. Зрозуміло, що цей процес несправедливий і аморальний. Тільки за останні роки закрито вже більше тисячі шкіл, звільнено посад 65 тисяч педагогів. Тому в цій поправці ми хотіли хоча б поставити запобіжник і після слів «Опорна школа – це заклад освіти, що має зручне розташування для довозення» пропонуємо доповнити словами і цифрами «(до 15 кілометрів)». Тому що при об'єднанні територіальних громад треба буде возити дітей до школи за 40-50 кілометрів. Це абсолютно точно не можливо для батьків. Прошу поставити на голосування цю поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановна Юліє Володимирівно, за роз'яснення. Продовжити? Додайте 15 секунд.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я прошу народних депутатів проголосувати за це, тому що відбувається закриття шкіл, які розташовані від опорної школи на відстані більше 40 кілометрів. Прошу визначити – до 15 кілометрів.

ГОЛОВУЮЧА. Зрозуміле роз'яснення. Хто підтримує поправку 292 пані Тимошенко, прошу проголосувати. Вона стосується опорних шкіл.

«За» – 129.

Рішення не прийнято.

Поправка не набрала необхідної кількості голосів.

Наступна поправка 293 народного депутата Ляшка. Не наполягає.

Поправка 294 Тимошенко Юлії Володимирівни. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Мені дуже шкода, що частині народних депутатів байдуже, що дитину в селі треба буде о 4 годині піднімати, щоб везти за 40-50 кілометрів до школи. Дуже прикра така байдужість.

Але я прошу проголосувати ще одну поправку, яка стосується того самого питання. Закриття шкіл відбувається також у спосіб, коли сільську школу перетворюють у філію. Тому ми пропонуємо: якщо перетворювати школу у філію, треба отримати на це дозвіл громади, інакше ця школа потім буде просто «зачищена».

Я просила б поставити для підтвердження поправку 294 і не дати можливості перетворювати школи у філії без дозволу громади. Це дуже принципове питання, і я прошу проголосувати «за», якщо ми хочемо зберегти українське село і зберегти в селах українські школи, в яких не дискутують, якою мовою навчати, а навчають українською.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 294 пані Тимошенко ставиться на голосування. Хто підтримує поправку, прошу проголосувати. Це не підтвердження, а саме голосування.

«За» – 121.

Рішення не прийнято.

Не набрала необхідної кількості голосів ваша поправка.

Поправка 296 пані Констанкевич. Не наполягає.

Поправку 297 Співаковського враховано (*Шум у залі*). Поставити для підтвердження?

Народний депутат Івченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Даною поправкою пропонується виключити норму щодо забезпечення доступності транспорту для осіб з порушення зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення, які здобувають повню загальну середню освіту. Колеги, ця поправка погіршує умови здобуття середньої освіти для таких категорій людей. Я прошу не підтримувати даної поправки і проголосували проти. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. На вимогу народного депутата Івченка ставиться на підтвердження поправка народного депутата Співаковського, яку комітет підтримав. Прошу визначитися, шановні колеги.

«За» – 127.

Рішення не прийнято.

Поправку, яку комітет врахував, зал не підтримав.

Поправка 298 народного депутата Ляшка. Наполягає. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Я хочу продовжити важливу думку, яку щойно озвучила моя шановна колега Юлія Тимошенко. Сільська освіта. На превеликий жаль, голосування за поправки показує, що ви, шановні колеги, далекі від проблем сільської освіти. Коли в селі закривають школу, люди, які там живуть, вважають, що села немає. Ви позбавляєте села майбутнього! Не можна економити на сільських школах, не можна їх закривати, тому що немає коштів, тому що до села немає дороги, щоб довозити людей, немає нормального шкільного автобуса. Як я вже казав, на Талалаївщині, де пропонують закрити школу і довозити дітей до сусіднього села, там дороги немає.

Тому команда Радикальної партії наполягає на збереженні сільської освіти і на відновленні державного фінансування закладів професійно-технічної освіти.

ГОЛОВУЮЧА. Вашу поправку ставити на голосування? Ні.

Поправка 300 народного депутата Одарченка. Наполягаєте? Будь ласка, увімкніть мікрофон народного депутата Одарченка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Юлія Тимошенко казала про маніпуляції уряду, коли, начебто утворюючи філії, уряд закриває діючі школи. Запровадивши програму об'єднання територіальних громад, уряд об'єднує і школи, начебто утворюючи філії. Насправді, звичайно, ніякого об'єднання не відбувається, просто закривають школи, на які не вистачає грошей. Те саме робив і Азаров, а люди, які пропонують цей законопроект, тоді нещадно його критикували. Тепер ви це робите під гаслами децентралізації, і виходить, що начебто все правильно.

«Батьківщина» виступає категорично проти закриття шкіл. Ми пропонуємо встановити, що мережа закладів освіти не може скорочуватися, навіть якщо зменшилася наповнюваність класів. Тільки так ми можемо захистити право дитини, яка мешкає в сільській місцевості, на доступність освіти. Прошу підтримати мою поправку.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 300 народного депутата Одарченка. Хто підтримує цю поправку, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 95.

Рішення не прийнято.

Колеги, відразу хочу зробити повідомлення. О 14:15 на третьому поверсі я проведу нараду щодо питання мови, з приводу якого точилася дискусія. Тому прошу і публічно звертаюся до всіх фракцій, щоб були направлені уповноважені представники, щоб ми змогли вийти на компромісне формулювання, щоб обов'язково були і автори поправок, і представники комітету, і міністр. Пані Ліліє, о 14:15 на третьому поверсі ми проведемо закриту нараду. Сподіваюся, ми зможемо вийти на рішення, яке після перерви проголосуємо.

Поправка 302 народного депутата Литвина. Не наполягає.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Він щодо всіх поправок, аж до прикінцевих положень, не наполягає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 307. Не наполягає.
Поправка 309 Мураєва. Не наполягає.
Поправка 310. Не наполягає.
Поправка 311. Не наполягає.
Поправка 327 Кременя. Не наполягає.
Поправка 328 Співаковського. Не наполягає.
Поправка 332 Мельника. Не наполягає.
Поправка 334 Білозір. Не наполягає.
Поправка 338 Литвина. Не наполягає.
Поправка 344. Не наполягає.
Поправка 347. Не наполягає.
Поправка 348. Не наполягає.
Поправка 353. Не наполягає.
Поправка 354. Не наполягає.
Поправка 357. Не наполягає.
Поправка 363. Не наполягає.
Поправка 372. Не наполягає.
Поправка 376. Не наполягає.
Поправка 380. Не наполягає.
Поправка 386. Не наполягає.
Поправка 390. Не наполягає.
Поправка 392. Не наполягає.
Поправка 395. Не наполягає.
Поправка 401. Не наполягає.
Поправка 402. Не наполягає.
Поправка 405. Не наполягає.
Поправка 418. Не наполягає.
Поправка 426. Не наполягає.
Поправка 433. Не наполягає.
Поправка 449. Не наполягає.
Поправка 456. Не наполягає.
Поправка 470. Не наполягає.
Поправка 478 Одарченка. Наполягає, будь ласка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, у цій поправці пропонується розширити повноваження трудового колективу, забезпечити право конференції трудового колективу навчального закладу двома третинами від загального складу висловлювати

недовіру керівнику навчального закладу, що має наслідком його звільнення.

На мою думку, якщо більше двох третин працівників незадоволені своїм керівником, це серйозна підстава для прийняття кадрових рішень. За такої ситуації влада має стати на бік учителя, на бік тих членів трудового колективу, які незадоволені своїм директором, а не навпаки. Бо часто буває так, що директора підтримує місцева влада, тому що він забезпечує результати виборів, хоч навчального процесу не може організувати. Шановні колеги, прошу підтримати мою поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, хто підтримує поправку 478 народного депутата Одарченка, прошу проголосувати. Комітет її відхилив.

«За» – 78.

Рішення не прийнято.

Поправка 481. Тимошенко наполягає (*Шум у залі*). Поправка 459? Будь ласка.

Я продовжую роботу згідно з даним мені правом на 15 хвилин.

ТИМОШЕНКО Ю.В. У поправці 459 пропонується частину другу статті 26 викласти в такій редакції: «Керівник закладу освіти призначається засновником у порядку, визначеному спеціальними законами та установчими документами з числа претендентів, які вільно володіють державною мовою і мають вищу освіту».

Справа в тому, якщо ми будемо керівників закладів освіти призначати без знання державної мови, то в нас така освіта і буде – без державної мови. Тому я прошу поставити на голосування для підтвердження цю поправку і проголосувати, щоб вимогою до керівників закладу освіти було вільне володіння державною мовою і наявність вищої освіти, бо без вищої освіти навчати чомусь дітей практично неможливо. Я розумію, що у нас без вищої освіти можуть бути і президенти, і прем'єр-міністри, але бажано, щоб все-таки дітей навчали люди з вищою освітою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Але в мене зазначено, що поправку 459 враховано.

Пане Співаковський, будь ласка.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В. Я перепрошую, тут написано: «Враховано». Частина друга:

«Керівник закладу освіти призначається... з числа претендентів, які вільно володіють державною мовою і мають вищу освіту.

Додаткові кваліфікаційні вимоги до керівника та порядок обрання (призначення) визначаються спеціальними законами...».

Тобто це враховано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку повністю враховано комітетом, тому я думаю, що немає потреби ставити на голосування.

Поправка 481 Тимошенко. Не наполягає.

Поправка 484 Мельника. Не наполягає.

Поправка 486 Литвина. Не наполягає.

Поправка 512 Семенухи. Не наполягає.

Поправка 514. Не наполягає (*Шум у залі*).

Яка поправка? Поправка 512 Семенухи. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

СЕМЕНУХА Р.С. Шановні колеги! Дана поправка спрямована на забезпечення прозорості діяльності закладів освіти та повного доступу батьків і громадськості до інформації та документів.

У чому справа? Насправді повноцінний шлях розвитку середньої освіти без доступу і управління батьками, які сьогодні, будьмо відвертими, на третину утримують заклади середньої освіти, неможливий. Запропонована комітетом редакція дає змогу керівнику закладу освіти частково або повністю приховувати певну інформацію від батьків. Це може стосуватися, наприклад, інформації про результати моніторингу якості освіти у відповідному закладі, річного фінансового звіту тощо.

Я думаю, якщо ми насправді хочемо розвитку школи і повноцінного доступу до управлінських процесів батьків або інших відповідно сформованих громадських органів, то керівник закладу освіти не може приховувати жодної інформації. До речі, це також суперечить Закону «Про доступ до публічної інформації». Прошу підтримати поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 512 Семенухи і Маркевича. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати. Комітет її відхилив.

«За» – 92.

Рішення не прийнято.

Поправка 515. Не наполягає (*Шум у залі*).

Поправка 514 Мусія. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Прошу звернути увагу, що за Конституцією церква в Україні відокремлена від держави, від будь-яких світських об'єктів, а школа – від церкви. Насправді моя поправка стосується того, що дуже часто під виглядом викладання релігії до шкіл приходять різного роду сектанти, навіть не представники конфесій, зареєстрованих у Всеукраїнській раді церков і релігійних організацій, і проповідують, затакують у свої релігійні секти наших дітей. Саме тому у формулюванні, запропонованому мною, передбачено, що в закладах освіти заборонено використання будь-якої релігійної символіки і діяльність релігійних організацій.

До того ж, ви знаєте, що в Україні, крім православ'я чи католицизму, є ще й інші церкви – іудаїзм, мусульманство тощо. А як же бути з ними? Одні враховані, інші – не враховані? Тому я наполягаю на цій поправці, прошу її підтримати.

А окремо лідеру фракції грантоїдів хочу сказати, що наявність вишиванки є символом України, і якщо ви ненавидите вишиванку, то це ваші проблеми.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 514 народного депутата Мусія. Хто її підтримує, прошу проголосувати. Комітет її відхилив. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 69.

Рішення не прийнято.

Рухаємося далі. Поправка 520. Не наполягає.

Поправка 521. Не наполягає.

Поправка 524. Не наполягає.

Поправка 530 Одарченка. Наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон Одарченка.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, ця поправка надзвичайно важлива, вона встановлює, що релігійна школа не враховується при визначенні забезпеченості дітей освітою. Тобто не може бути ситуації, що в селі відкрилася релігійна школа, і управління освіти вирішило закрити державну школу, тому що діти вже забезпечені освітою. Держава забезпечує світську освіту і має її гарантувати, а якщо єдина доступна школа буде релігійною, від певної конфесії, – будуть порушені права тих дітей, які до цієї конфесії не належать. Тому, шановні колеги, я прошу поставити мою поправку на голосування і підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, хто підтримує поправку 530 народного депутата Одарченка, прошу голосувати. Комітет її відхилив. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Поправка 531. Автор не наполягає.

Поправка 535. Не наполягає.

Поправка 538. Не наполягає.

Поправка 543. Не наполягає.

Поправка 549. Не наполягає.

Поправка 557. Не наполягає.

Поправка 558. Не наполягає.

Поправка 561. Не наполягає.

Поправка 565. Не наполягає.

Поправка 570. Автор не наполягає.

Поправка 578. Не наполягає.

Поправка 580. Не наполягає.

Поправка 582. Не наполягає.

Поправка 585. Не наполягає.

Поправка 590. Не наполягає.

Поправка 595. Не наполягає.

Поправка 608. Не наполягає.

Поправка 609. Не наполягає.

Поправка 610. Не наполягає.

Поправка 612. Наполягає автор. Будь ласка, Кужель.

КУЖЕЛЬ О.В. Шановні колеги, послухайте, будь ласка, уважно. Я думаю, до кожного з вас зверталися батьки випускників з приводу того, що дитина закінчила вуз чи школу, а їй не видають диплома чи атестата, бо він ще не виготовлений.

Поправкою 612 я пропоную доповнити статтю 40 частиною четвертою такого змісту. Якщо дитина навчалася за державні кошти – держава відповідає за виготовлення цих документів, якщо навчання було приватне – кошти на виготовлення диплома включаються у вартість навчання. Прошу підтримати цю поправку, бо кожного року велика кількість дітей закінчують вузи і залишаються без документів місяць, півтора, навіть два.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, хто підтримує поправку 612 народного депутата Кужель, прошу проголосувати. Комітет її відхилив. Прошу голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправка 614. Автор не наполягає.

Поправка 615. Не наполягає.

Поправка 616. Не наполягає.

Поправка 617. Не наполягає.

Поправка 618. Не наполягає.

Поправка 619. Не наполягає.

Поправка 624. Не наполягає.

Поправка 625. Автор не наполягає.

Поправка 629. Не наполягає.

Поправка 633. Не наполягає.

Поправка 658. Автор не наполягає.

Поправка 663. Автор не наполягає.

Поправка 672. Автор не наполягає.

Поправка 683. Автор не наполягає.

Поправка 685. Не наполягає.

Поправка 705. Автор не наполягає.

Поправка 706. Наполягає Юлія Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні друзі, цим законопроектом пропонується запровадити обов'язкову атестацію вчителів. Ви розумієте, вчителям майже нічого не платять. Вчителем ідуть працювати

інколи не дуже освічені молоді спеціалісти. Але ви знаєте, що на вчителів, незважаючи на те, що вони працюють практично безкоштовно, чиниться сильний політичний тиск, їх примушують брати участь у різних політичних проектах діючої влади. І цією статтею передбачається, що вчитель, який не пройшов атестації, відразу звільняється. По суті, це може використовуватися для політичних репресій вчителів.

Тому ми вважаємо, що треба не відразу звільняти вчителя, якщо він не пройшов атестації, а дати йому право пройти курси підвищення кваліфікації, дати можливість зайнятися самоосвітою і потім пройти повторну атестацію. А не гнати вчителів одразу в шию. Я просто прошу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я прошу проголосувати за цю поправку. Або давайте тоді атестувати президентів, міністрів, народних депутатів – і відразу гнати в шию, якщо не пройде атестації. Так? Тому я прошу: захистіть учителів від політичного тиску.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, я ставлю на голосування поправку 706 народного депутата Тимошенко. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати. Комітет її відхилив. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправка 707. Автор не наполягає.

Поправка 709. Автор не наполягає.

Поправка 712. Не наполягає.

Поправка 718. Не наполягає.

Поправка 726. Не наполягає.

Поправка 766. Не наполягає (*Шум у залі*).

Яка поправка? Поправка 714 Юлії Тимошенко. Це, напевно, буде остання поправка, яку ми розглянемо. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги, мені дуже шкода, що розглядається проект Закону «Про освіту», а зал порожній, у принципі це нікого не цікавить, і ключова реформа країни – освітня – може піти за такою формою, що замість того, щоб побудувати нову освіту, практично зруйнує залишки того, що є.

Я прошу підтримати поправку 714, яка передбачає, що якщо вчитель пройшов сертифікацію... Тепер нещасний вчитель повинен буде проходити не тільки атестацію, а ще й сертифікацію. То давайте хоча б передбачимо, що якщо вчитель пройшов сертифікацію, яка має силу п'ять років, то щоб це було прирівняно до атестації, щоб не ганяти вчителя через постійні атестації, сертифікації. Якщо сертифікацію пройдено, то п'ять років вважатиметься, що й атестацію пройдено і не треба цього робити ще раз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, я ставлю на голосування поправку 714 народного депутата Тимошенко. Хто підтримує дану пропозицію, прошу проголосувати. Її враховано по суті, а Тимошенко вимагає врахувати повністю.

«За» – 78.

Рішення не прийнято.

Ви врахували поправку по суті. Юлія Володимирівна наполягала прийняти її повністю. Я поставив на голосування пропозицію про врахування повністю, зал не підтримав, тому залишається редакція комітету.

Поправка 774. Автор не наполягає.

Поправка 785. Не наполягає.

Поправка 786. Не наполягає.

Давайте поставимо амбітну мету дійти до поправки 800 (*Шум у залі*). Ми вже давно її пройшли (*Шум у залі*).

Поправка 757? Зрозуміло. Тоді давайте з неї розпочнемо роботу після перерви, щоб ми знали, на чому зупинилися.

Отже, ми зупинилися на поправці 757, так? З цієї поправки продовжимо роботу після перерви. Я не маю права на довше затягувати засідання Верховної Ради України, тому оголошую ранкове засідання закритим.

О 16 годині прошу всіх зібратися, для того щоб ми могли продовжити розгляд. Прошу авторів поправок протягом перерви, можливо, провести додаткові консультації, щоб ми могли активніше працювати і сьогодні завершити розгляд освітньої реформи. Ми йдемо не так швидко, як хотілося б, тому прошу провести необхідні консультації під час обідньої перерви.

Зараз 14:15, запрошую всіх на нараду на третій поверх. Сподіваюся, ми знайдемо рішення, яке зможемо всім залом підтримати.

Дякую. О 16 годині запрошую всіх до залу.